ION BĂLEANU

ORDIN DE MISIUNE

EDITURA GORJAN BUCUREȘTI

Eugenie v. Hurmuzachi

1943. –

ION BĂLEANU

ORDIN DE MISIUNE

EDITURA GORJAN — BUCUREŞTI
1942

Bucureşti, Str. Poetul Macedonschi 3.—Nr. 4015 (1. c 5.42)

Camarazilor mei de front,
dela Flotila I Bombardament.

Patru luni am stat în alarmă.

Zi de zi ne-am constituit, cu rândul, echipagiile din alarmă, adică acele echipagii care trebuiau să fie gata pentru misiune, în orice moment, cu avioanele alimentate şi îndopate de bombe. Gata de acţiune la primul semnal.

Un telefon:

— Allo, da. Ordonaţi! Da, caroul... Da, baterii inamice... Da, două patrule de trei... Decolarea imediat... Atacaţi la mică înălţime...

Echipagiile din alarmă alergau la avioane, mecanicii porniau motoarele, se încercau mitralierele, — pentru ca la ora ordonată să apară, prevestitoare de urgie, pe cerul inamic, pe cerul basarabean sau al Odessei.

Reperate de posturile de pândă, sau luată prin surprindere, Odessa reacţiona din toate sirenele ei.

Ruşii fugeau în catacombe, cu sufletul la gură, cuprinşi de panica zilnică a alarmelor aeriene.

Miile de tunuri antiaeriene, în vaerul de cucuvae al sirenelor, vărsau flăcări pe nări.

Cerul Odessei, dela Tătarca şi Dalnik până la Fomina Balka, port şi vasele depe mare, se înoura de exploziile proectilelor bolşevice, toate flămânde să muşte din fierul avioanelor româneşti, care-şi descărcau pântecele de sarcina lor de bombe...

Alarma noastră a încetat, după patru luni de bătălii crâncene.

Astăzi, 22 Octombrie.

Nu s'au mai constituit echipagiile de alarmă.

Nici la Odessa n'au mai sunat sirenele, căci ruşii şi-au luat cu ei, „starea de alarmă", pe vasele cu care au mai putut scăpa pe mare.

Linişte patriarhală pe cerul nostru ca şi pe cerul Odessei.

Unde este frontul cu întreaga lui psihologie?

Ştim, avem siguranţa că este prima noastră zi *reală* de linişte atotcuprinzătoare; totuşi, în noi parcă s'a frânt ceva, s'a frânt încordarea, a dispărut subit tensiunea sufletească la care am trăit până acum... Starea de alarmă, în care am fost consideraţi în ritmul operaţiilor de pe front, nu era altceva decât starea de încordare, minunata noastră încordare. de pândă necontenită la marginea vieţii, starea aceasta de prefigurare a morţii...

...alarma.

Fiindcă o port încă în sânge şi nimic nu mi-o poate expropria din suflet, fiindcă va păstra în mine urma vie a războiului aşa cum ecourile mării sunt toarse în sideful scoicilor, am întocmit, din fragmente răslețe, jurnalul meu de război.

I. B.

Escadrila Mea

Când am ajuns la unitate, m'au primit camarazii mei de sbor, dela comandantul de escadrilă până la ultimul soldat, cu revărsări de bucurie. Nu mai sburasem de aproape nouă luni şi sgomotul motoarelor mi-a răscolit, din urmă, toate amintirile crescute într'un an de concentrare.

Echipagiile erau, de data aceasta, mai voioase ca oricând. Străluciau pe frunţile camarazilor mei, luceferi de biruinţă aşteptată si în fiinţa lor sburdau toţi caii putere ai motoarelor noastre scumpe. Pare destul de curioasă această afecţiune omenească pentru motoare... dar noi, sburătorii, nu le privim cum îşi privesc femeile pălăriile, cu cochetărie; pentru noi, motoarele sunt chiar inima noastră înaripată. Motoarele ne-au intrat în anatomie şi nu le apreciem decât după puterea şi încrederea lor.

De data aceasta, motoarele înseşi parcă răspund mai repede, fără să mai tuşească. Există o corespondenţă între ele şi personalul navigant, se simt reciproc; pentru războiul de desrobire şi de răzbunare sunt pregătiţi şi omul şi masina.

Intr'acest ritm comun al escadrilei mele era firesc să crească acum, mai mult ca oricând. un suflet colectiv, sufletul de război al unităţii. Nu ştiam încă,

pozitiv, că între noi şi ruşi se va declanşa conflictul, dar îl doriam toţi. Se vorbia insistent despre el. Venit mai proaspăt şi dintr'un cerc de viaţă care întotdeauna este mai devreme informat, eram asaltat cu întrebarea: „când?"... şi aşa ne petreceam timpul ascuţindu-ne „condeiele" ca pe vremea lui Ştefan cel Mare, discutând fierbinte şansele declanşării războiului. Cu deplasările pe zonă mai eram noi obişnuiţi, dar de data aceasta era cu totul altfel, deplasarea noastră era *ofensivă:* era o intrare în dispozitiv.

...Şi am găsit atâta voie bună aici, la escadrilă! Aceiaşi atmosferă de afectuoasă disciplină de acum un an. Aproape nimic nu se schimbase de pe vremea când aparatele noastre făceau şcoală pentru bombardieri — un singur om nou venise, adjutantul major Crişan, în absenţa mea, — şi acesta atât de agreabil, de parcă s'ar fi născut între noi. Prietenul meu Haiduc, dogul adus de Comandorul Alecu Demetrescu, în sbor peste Canalul Mânecii, era mai îmbătrânit, cu genunchii mai înţepeniţi... încolo nimic nou. Toţi camarazii mei neschimbaţi, cei cari au rămas încadraţi la acest material de şcoală, dupăce ceilalţi ucenici ai instrucţiei de bombardament au fost răspândiţi la alt material mai sglobiu cum era Loss-ul, mai evoluat cum era Savoia, mai sigur şi modern cum era Heinkel-ul. Nouă, celor dela Bloch, ne rămânea apanagiul unei excepţionale comodităţi. In lada noastră sburătoare puteam mişca în voie, puteam dormi ne simţiam mai în largul nostru; chiar

aşa cum decola şi ateriza cu emoţii şi cum sbura el, bătrâneşte, ca un vultur obosit. Nu se deosebia prea mult de Ilie, vulturul nostru pensionar, dela Braşov.

Ne-am îndrăgit materialul, aşa cum era. Să fi fost o corespondenţă cu sufletul nostru? Să-l fi avut tot atât de bătrân ca şi motoarele avioanelor noastre? Dimpotrivă, tocmai sufletul nostru a dat, aripilor lor, vitalitatea tinereţii noastre şi entuziasmul a inundat rezervoarele şi a însufleţit motoarele, bătrânele noastre motoare! Mi-a rămas în auz torsul lor: vuu! vuu! vuu! Cum ne liniştiau nervii când, în pâlnia globuleţelor de antiaeriană, se sgârcia în noi toată încrederea!

Intre noi şi aparate, — era câinele Haiduc care exprima însăş prietenia noastră. Blândeţea ochilor săi vorbia de calmul domol al Bloch-ului, mersul său puţin înţepenit şi leneş însemna gârbovul pas al avionului (acei abia 180 km. la oră cu care am sburat peste Dalnik!) şi chiar mârâitul dogului avea într'însul ceva din mârâitul motoarelor când erau silite să tragă în plin...

Pe Haiduc nu l-am cunoscut decât bun şi credincios, mai ales celuilalt câine credincios al escadrilei sale, adjutantul şef Nicolaescu Al., admirabilul nostru „nea Jean". Afecţiunea aceasta datează de când, rănit într'o „eşire" a lui la drum, Haiduc a fost zi de zi dus cu maşina de către „nea Jean" la medic. N'ar fi putut nimeni pune mâna pe el, decât „nea Jean", care-l domina cu o duioasă autoritate.

Era însă ceva care îl supăra rău pe Haiduc și îl scotea din sărite, cel puțin la Sihlea, unde muria de plictiseală. Da, am văzut şi eu un câine plictisit! Un câine pe care nici nenumăratele omizi, din jilava pădure a Sihlei, nu-l puteau mişca din toropeala sa, nici țânțarii aceleiaş regiuni — nici chiar ospeţele noastre „botezate" pentru a ucide plictiseala. Lui Haiduc îi lipsia ceva. Ii lipsia atmosfera de hangar, cu uruitul rotilelor pe care lunecau despicându-se, ușile, — cu avioanele acelea mari cât vagoanele. Este singurul câine care întorcea capul cercetător când auzia avion prin aer, — şi cred că este într'adevăr singurul care-şi spunea în sinea lui: „ăsta nu-i de al nostru", văzându-și de treabă dacă nu era cumva un Bloch, pe care îl recunoștea după siluetă... Din cauza acestor zile de tânjală, picioarele lui Haiduc s'au înțepenit mai mult si ciupitul omizilor şi al țânțarilor l-a cam făcut ursuz. Veselia lui dispăruse. Nimic nu l-a scos din starea lui sufletească, până într'o zi când Crişan şi-a dat drumul dorurilor pe claviatura unei muzicuțe... A început Haiduc să se mişte, a început să schiaune, a venit șontâc, șontâc, până lângă muzicant şi a început să-l latre... Haiduc nu era meloman! Incolo, vecinica lui plictiseală...

Până într'o zi când s'a petrecut ceva excepţional în viața sa. Până în ziua când, după o noapte de învoire în oraș, Niki, trecând pe la târg, a cumpărat cu 400 lei un ied mic, ca un bumbăcel, cu lânița buclată parcă artificial, bătând în ruginiul tomnatic al nucului, cu două cucuie de coarne, cu botul spiritual,

fălcos (și aici aducea aidoma cu tatăl său adoptiv!) cu ochii mari și vioi și o atitudine permanentă de ceartă.

Pentru Haiduc a fost o mare nedumerire. Ce putea fi făptura asta? O vedea că mișcă, deci era o vietate ca și el, ca și noi... El care nu văzuse decât câini, oameni și avioane, privia la ied ca la o nălucire. Câine nu putea fi, fiindcă avea coarne, om nu putea fi, fiindcă avea patru picioare, avion nu puta fi că n'avea elice... Deaceia, neîncrezător ca un negru, s'a ferit din drumul lui și l-a privit chiorîș. L-a ocolit și i-a venit tiptil din spate, după protocolul câinesc... Iedul a întors capul și l-a privit ștrengărește. Haiduc s'a oprit și, rușinat că a fost surprins, s'a abătut din drum. Iedul s'a luat după el, prin salturi mărunte și ghidușe, proptindu-i-se în cale, cu bărbuța lui obraznică în piept:

— Mehehe!

Haiduc a rupt-o de fugă, iedul mereu după el, în hazul trupei. Câinele s'a scoborît în șanțul de apărare din jurul cortului de comandă; a fost prea bruscă această acțiune încât iedul, în plin elan, pe mușuroiul de pământ din margine, nu putea decât să riște să-și rupă gâtul sărind mai departe, ceiace a și făcut cu o detentă uluitor de elegantă...

Din acea zi l-am trecut la masa noastră a naviganților, devenind camaradul nostru, întrecându-ne care mai de care să-i câștigăm afecțiunea, oferindu-i din palmă frunze de salcâm. Așa făceam și eu, așa făcea și Niki. Și iedul nu ne refuza; morfolia însă

frunzele din palma noastră fără nicio consideraţie... pentru noi. Incercam să-l alintăm în toate chipurile; ne arăta ciotul său stufos de coadă și alerga la căpitanul Ştefănescu.

Doar ce-l vedeam că iese din cort, cu basca sa nedespărţită care-i lăsa părul corb să-i curgă în voie, cu o carte groasă sub braț (carte de căpătâi!) surâzând binevoitor pe sub mustață și şuierând într'un fel special, şerpesc. Ştiam ce se va întâmpla! Iedul apărea ţopăind vesel, ca un popândău, în calea căpitanului. Ne-am torturat mult, până când tot dânsul ne-a explicat, prin ce putere misterioasă dispunea de afecţiunea iedului:

— Foarte simplu, măi, eu îi culeg numai salcâm tânăr şi-i aleg numai frunzele proaspete...

Noaptea albă

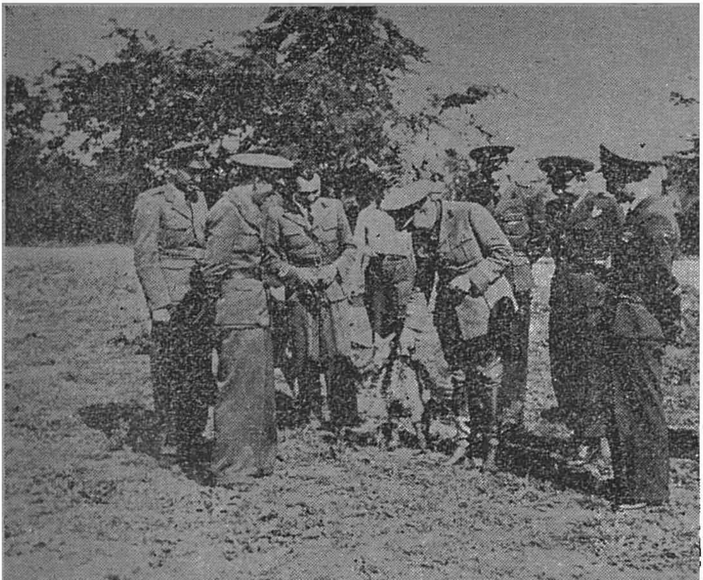
Eram intraţi în dispozitiv de mai mult timp. Aveam toată averea noastră de război adusă pe terenul de lucru. Echipagiile fuseseră întocmite, al meu fiind încadrat iniţial cu adjutantul Oprea Petre, pilot, caporalul Blaj, mecanic de bord, sergentul Ciocioană Al. şi Dragomir N. trăgători aerieni şi sergentul radiotelegrafist Mălăncioiu Valentin, pe avionul nr. 6 Câteva zile ne-am pipăit cu damănuntul aparatele de sbor şi pe dinăuntru şi pe din afară, le-am ascultat glasul motoarelor până ce le-am simţit lunecând ca untdelemnul în auzul nostru mecanic, le-am reglat mitralierele şi le-am alimentat cu vârf şi îndesat cu benzi de cartuşe.

Incercarea cea mare era, de data aceasta, pentru trăgătorii aerieni a căror misiune de apărare a echipagiului nu fusese încă supusă nervozităţii unui atac aerian real. Băieţi buni, admirabili la tragerile de exerciţiu, nu simţiseră decât emoţia tragerii la manşă. Mi-amintesc de Dragomir; era atât de mărunt, atât de copil, încât la tragerile dela Mamaia, anul trecut, mitraliera era pra înaltă pentru umerii săi neformaţi. Sburam pe litoralul mării şi-l vedeam chinuindu-se, înălţându-se pe călcâie, să poată prinde manşa care-i defila prin faţă. Il podidiseră lăcrămile... Se uita spe-

riat la mine. Avea atâta haz în nefericirea lui! Lângă mine era o cală, i-am împins-o în turela sa din faţă, l-am sfătuit să se urce pe ea şi a tras astfel o rafală lungă şi bărbătească! Era fericit. Un an după aceia, acum când facem împreună echipagiu de război, l-am găsit băeţoi, mai voinic, cu glasul mai răguşit. Nu mai avea nevoie de cală ca să tragă cu mitraliera...

Ne petreceam timpul nestânjeniţi de gânduri cenuşii; uneori ne lunecau prin ochi chipuri dragi, fragmente de viaţă patriarhală... aşa cum se întâmplă unor oameni cu bărbile crescute de două săptămâni. Cu bărbile crescute ca jnepii, cu trupurile arse de soare, mişunând prin pădurea cu omizi inelate şi gângănii cu venin, dădeam impresia unor refugiaţi în quaternar. Dar tocmai refugiul acesta ne-a înlesnit cea mai măreaţă cucerire omenească, ne-a înlesnit să o cunoaştem, să o trăim: *camaraderia.* Eram atât de aproape unii de alţii, atât de sinceri în goliciunea aceasta sărutată de soare, atât de adevăraţi încât, cred, am ajuns să ne uniformizăm şi gândurile. Ne făceam astfel toaleta sufletească de război. Aşa ne-a surprins noaptea, *noaptea aceia memorabilă a neamului,* când ne-am găsit în război cu bolşevismul, noaptea în care, orbecăind prin pădurea unde eram camuflaţi cu materialul nostru de război, ne-am adunat la Postul de Comandă al Flotilei

Intr'un cort de proporţii obicinuite, la lumina insuficientă a lămpilor, figurile noastre înghesuite aveau

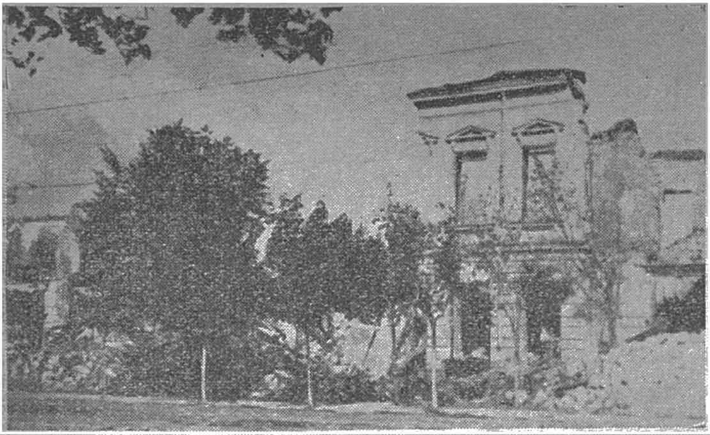
Zori de ziuă îmbălsămaţi in beteala unui soare cald şi entuziast. Comandantul Flotilei, cu părintească lui grije a venit în mijlocul nostru, să aducă — în pregătirea unei misiuni frumoase de bombardament — toată voioşia aceia înţeleaptă care-l caracterizează. O ocazie admirabilă să ne cunoască mascota escadrilei.

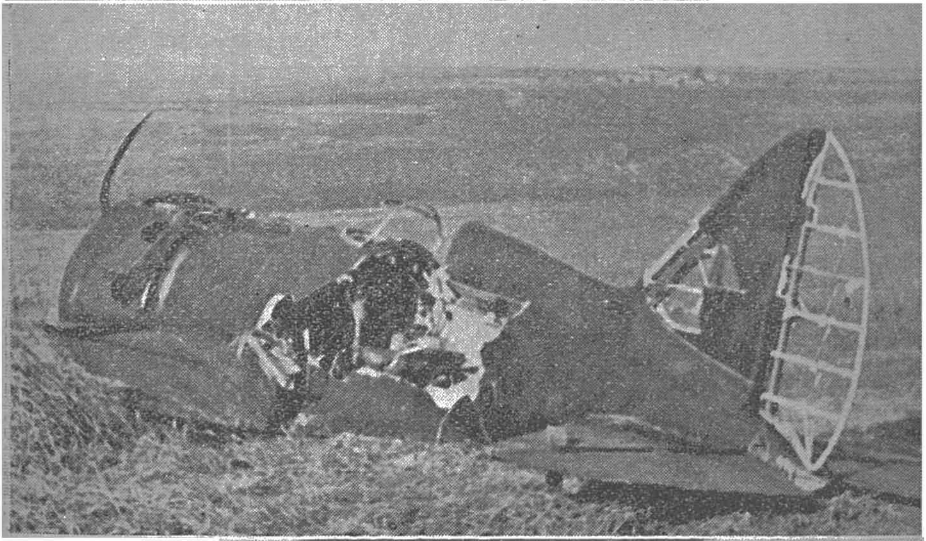

O jumătate de oră mai târziu, s'a dat drum la motoare, iar şeful patrulei dă, pe hartă, ultimele dispoziţiuni — celor doi şefi de echipaj.

Intoarcerea din misiune a fost glorioasă: pe planul avionului lor, s-lt. Buzban Vasile şi adj. maj. Hedeşiu Ion, ardelenii escadrilei, îşi numără „rănile" din lupta aeriană dela Dobrozani-Vigoda.

Chişinăul, această minunată reşedinţă basarabeană, frumoasă ca un răsărit de soare înainte de robire, a fost lăsată în ruină de hoardele păgâne. Şcoala militară a fost svârlită în aer, însă sufletul, sufletul aprig al promoţiilor de acolo, trăeşte viu şi nevătămat

Cerul basarabean a trăznit, din înaltul lui, păsările de pradă ale duşmanului. Un „Rata" zace într'o fâneaţă, fără viaţă, sdrobit de plumbii mitralierelor noastre— doborît de pe cerul de unde, prin plexiglasul avioanelor noastre, vedem sate aproape identice pentru ochii scormonitori de detalii ai observatorilor.

trăsături tari, apocaliptice, mai lungi, mai bizantine, privirile înfrigurate, aprinse, glasurile noastre mai domoale, şoptite, ca la procesiuni religioase.

Ne vorbeşte Comandantul, cu vocea sa plină de linişti; nimic nu se sbuciuma sub piatra muşchilor săi. Tuşia scurt din când în când. Nu un discurs, ci o vestire, o bună vestire.

— De aici treceţi la sala de informaţii unde veţi găsi şi studia obiectivul. Veţi fi gata, pentru a intra în acţune, în zorii zilei...

Tocmai liniştea şi seninătatea cu care ne anunţase un războiu atât de crâncen, cu un adversar guliveric ca proporţii, tocmai masca wagneriană a Comandantului a impresionat întreaga atmosferă, dându-i o tensiune de mare frecvenţă. M'am uitat în jurul meu. Figuri supte de paloarea plăpândei lumini din cort. Câte-o cută, ici colo, săpată între sprâncene. Alte priviri, — coborîte în strânsoarea pumnilor. Cred că mulţi nu mai ascultau, ci plecaseră cu gândul departe, spre casă, spre mame, spre iubirile lor. Noaptea aceasta începea prin a fi o noapte a amintirilor şi a mărturisirilor, noaptea albă în care sufletele s'au întâlnit pe deasupra depărtărilor...

Ne-am despărţit tăcuţi, în grupuri mici, parcă să nu turburăm sufletul celor ce vor muri dintre noi... Am ieşit cu unul din camarazii mei de promoţie, de care mă mai lega şi drama singurătăţii sale, a ardeleanului lipsit de pământul său, fără tată, lipsit de dorul unei mame mai ales. Şi cum mergeam amân-

doi pe liziera pădurii, fiecare cu gândurile sale, sub tristețea unei luni mari, eminesciene, care ne îmbrățișa tăcerile, m'am trezit gândindu-mă cu glasul tare la mama...

— Bietele noastre mame!

La atât s'a putut concentra tăcerea mea de până atunci, fără să mă gândesc că... Și ochii camaradului meu au fost trăzniți de suferință. Bietele noastre mame... Lui îi lipsia. M'am strecurat repede în gândurile sale, l-am îmbrățișat să i le scutur, să-i domolesc furtuna din suflet. Poate era ultima noastră îmbrățișare...

Am lucrat până târziu la sală (propriu zis un „cort"), studiind harta și obiectivele. Uitasem tot ce cutremurase gândurile noastre, în sgomotul bărbătesc al sălii de informație, acolo unde preocupările și conversația noastră erau numai tehnice și unde gluma a început să-și ceară drepturile ei..., șăgalnică, isteață și sglobie. Și totuș, unii dintre noi se pregătiau de moarte, își trăiau ultima lor noapte.

— Dumneavoastră sunteți d. Ion Băleanu care scrieți la...?

— Da, eu sunt.

— Sublocotenentul de rezervă Lipan Mircea...

Așa am petrecut cu el, camaradul meu dela o escadrilă de observație, ultima lui noapte, plecați pe o hartă a Basarabiei..

Târziu, când am ajuns la cortul meu, unde-mi credeam camarazii dormind, i-am găsit pe cei mai

mulţi treji, cu un creion în mână, scriind undeva, acasă...

„...*draga mea, mâine plec în misiune, îţi las banii, sunt 30.000, la soldatul meu, care ţi-i va aduce; fii drăguţă cu mama, ea mă iubeşte cumplit de mult...*"

„...*mamă, va trebui să înţelegi că a muri pentru neam este o cinste, nu-i durere..*"

Afară, pe cer, sgomot de motoare. Inainte de îngânatul zorilor, escadrilele de Heinkel treceaú la rasul pădurii, cu luminile de bord aprinse.

Instinctiv, le-am numărat... S'or întoarce toate? Aveam atâţia prieteni acolo! Unde o fi căpitanul Nanu, fostul comandant al escadrilei mele? In care dintre avioanele care trec peste capul meu? Mi-l închipui scotocind liziera pădurii să zăriască boturile alungite şi caracteristice ale avioanelor noastre...

In cort, nea Emil, vreau să spun locotenentul de rezervă Tănăsescu Emil, cel mai vârstnic dintre toţi, se trezise pişcat de o gânganie neagră şi cu ac ca viespea, o gânganie care inundase de curând pădurea, — şi despre care, soldaţii spuneau că apare peste tot unde sunt omizi. A făcut nea Emil o gălăgie care, completată de sgomotul Heinkele-lor, a trezit toată lumea crezând că este alarma unui bombardament inamic...

Prima misiune, — prima victorie

Suntem în alarmă.

Auzim tunul bubuind surd, sub orizont.

Terenul nostru este nevăzut de duşmani şi aşteptăm, cu sufletul gata de luptă şi jertfă, ordinul de misiune. Comandantul Flotilei ne-a spus precis, în cuvinte puţine dar sobre şi rupte din stânca hotărîrilor: *„dela ora aceasta suntem în stare de războí cu Rusia Sovietică”*.

Echipagiile şi-au făcut, la avioane, toaleta de bombardament. Incât, în aşteptarea ordinului de plecare, toată lumea îşi petrece timpul în jurul aparatelor. Există o prietenie foarte frumoasă între naviganţi. Iată bunăoară, un şef de echipagiu care şi-a strâns, în juru-i, pilotul, mecanicul şi mitraliorii, împărţind frăţeşte dintr'un pui. Dincolo, alţii joacă table sub aripa unui avion. Adjutantul major Crişan, decurând venit la noi dela „Hidro”, a adus cu el toată nostalgia mării.. şi ne cântă cu muzicuţa, unica pe flotilă, cântece de dor. Şi toţi pornim cu gândul peste Prut...

La escadrila vecină s'a primit ordinul de decolare. Recunoaşterea a semnalat un aerodrom bine împodobit cu avioane inamice. Este prima misiune a escadrilei. Avioanele îşi iau locurile pentru decolare

în formație. Ne-am părăsit orice preocupare şi ne-am făcut mâna streaşină la ochi, după ele, numărându-le pe măsură ce-şi luau sborul.

Voioşia noastră şi-a reluat cursul. Crişan cântă o doină basarabeană.

A trecut timpul socotit pentru durata misiunei. Comandantul a răsărit la marginea aerodromului şi, cu binoclul, cercetează zarea. Se uită la ceas. Noi aşişderea. Muzicuța cântă ceva vesel. Nu mai ştim ce, fiindcă în binoclu ne-a răsărit, pe cer, o gâză... Vin! Toată lumea a sărit în picioare. Ne tremură trupul de emoție. Este prima noastră *emoție de război*. Luăm contact năprasnic cu el. Complexul sufletesc, pe care-l trăim fiecare, este bucuria reuşitei presupusă, prin apariția primelor avioane întoarse din misiune, şi totdeodată teama de a nu se fi întors toate... Până şi bucătarii au lăsat cazanul şi au venit la numărat. Parcă şi Haiduc, câinele imens al escadrilei, este neliniştit. Numărăm, unu, două, trei, patru, şase, nouă, unsprezece... Unde-s celelalte două?

Avioanele aterisează pe rând. Băieții sar din ele cu voioşie sgomotoasă; este un spectacol necunoscut încă pe aerodrom. Comandantul primeşte raportul echipagiilor, cu figura plină de mulțumire, având pentru fiecare băiat o mângâiere, un cuvânt de laudă, care dă curaj şi celor mai impresionați de severa sa disciplină, să-i povestească detailat faptele, primele lor fapte de război.

— Ei, cum a fost?

Intrebarea e legitimă pentru cei ce nu primiseră botezul focului. Sublocotenentul Marinescu povestește transfigurat, în propozițiuni înflăcărate de patima succesului. Este un ofițer observator, provenit din altă armă, — și este la întâia lui misiune reală. Are un iz de praf de pușcă, proaspăt!

— A fost minunat. Uite așa se spărgeau balonașele antiaerienei în jurul nostru. Parcă picasem într'un crater. Eu am declanșat bombele pe ei, tocmai când fugiau, la piese, unii mai somnoroși. I-am făcut praf! Le-am distrus avioanele de vânătoare pe teren. Unele însă, care luaseră deja aerul, ne-au atacat la întoarcere. Și erau puzderie... Vânătoarea noastră se angajase deja cu unele monoplane sus, la 3000 de metri. Pe noi ne-au atacat altele biplane care mi-au lăsat cartea lor de vizită în profundor. Mitraliorul meu l-a căptușit pe unul negru și fără insignă, care s'a prăbușit incendiat în mlaștină...

Succesul a fost mare. Doi vânători ruși doborîți de bravii noștri trăgători aerieni, ceilalți alungați! Dela noi un singur echipagiu lipsă; celălalt a telefonat că a aterizat forțat în liniile noastre, venind a doua zi cu o colecție de emoții în plus, dar întreg.

Cu șeful echipagiului dispărut pregătisem împreună misiunea. Și-a scris elementele cu stiloul meu, cu acelaș cu care am scris aceste rânduri — în memoria bunului meu camarad Lipan Mircea și a echipagiului său, flacără vie înfiptă în pământ basarabean. Așa vom muri și vom învinge cu toții.

Iedul sburător

— De ce oare nu plecăm şi noi într'o misiune? Războiul a fost inaugurat de o săptămână şi n'am făcut încă niciuna...

Simţiam cum putrezim. Vedeam bucuria care transfigura obrajii celorlalţi, mai norocoşi. I-am văzut cum arătau după prima lor misiune. Parcă umblau mai drept, parcă aveau privirea mai bravă, era atâta personalitate într'înşii!

Aşadar avioanele noastre, avioanele acestea grele ca plumbul, or să ne atârne ca bolovanii de picioare, din cauza bătrâneţii lor?

— Domnule Căpitan, duceţi-vă la comandament şi cereţi o misiune şi pentru noi. Ne-or fi uitat, pe acolo, că mai existăm!

Dorinţa aceasta era unanimă. Ne simţiam neîndreptăţiţi.

— Domnule Căpitan, o să se termine războiul până acţionăm şi noi...

Spiritul combativ al băieţilor dospise cum cresc cozonacii.

Tresăriam toţi de cum auziam sgomot de motocicletă: vine ordinul dela Grup? Eram pe punctul de a ne decide să plecăm fără ordin... Cu orice risc, numai să spargem virginitatea operativă a escadrilei, să

pipăim și noi reacțiunea inamică. Vream să sburăm, indiferent de performanțele avionului care cântăriau atât de mult în inactivitatea noastră forțată. Priviam la avioanele acestea mari, cum stăteau între pomi, cu aerul lor obosit... Eram atât de înăspriți la suflet că am fi decolat, chiar dacă știam că ne ducem în iad! Cu câtă ciudă și... admirație priviam Heinkele-le care treceau peste noi, spre Prut!

Până într'o zi, când ne aflam la masă. Terminase unul dintre noi rugăciunea și ne pregătiam să ne retragem la corturi. Motocicleta s'a oprit cu sgomot și Comandantul Grupului descalecă grăbit.

— Observatorii și piloții, adunarea repede! Unde-i harta?

Intr'o clipă am fost adunați.

— Incărcați cu bombe mici.

— Veți ataca trupele bolșevice îngrămădite pe masivul acesta, unde și-au stabilit baza de plecare. Trebuie să le zădărnicim atacul. Ai noștri vor contra-ataca imediat.. Popescu, echipagiile...

— Sunt întocmite, domnule Comandor; de când așteptăm!

— ...și să fii gata de plecare cu 2 patrule de trei avioane la ora 17!

Parcă a trecut un curent prin noi. Intr'o clipă a stiut toată escadrila, până la croitor și bucătar, că — însfârșit — plecăm în misiune. Eram exaltați. Este ordinul care a fost executat cel mai rapid din istoria acestei unități. Mecanicii și servanții au sburat la aparate. S'au spart sticle de șampanie în noi. Vese-

lia ne-a cuprins ca un incendiu şi totul se pregătia, febril, ca de nuntă. Cel care nu-şi mai găsia locul de bucurie era „Guvidul", pilotul acesta mai mic decât o bombă de 500 dar cu un suflet numai dinamită.

— Eu iau iedul cu mine!

— Vezi-ţi mă de treabă, vrei să omori animalul?

— Mai bine aşa decât să rămâie orfan!

„Nea Jean" era demult la „punct", după ce asistase îndeaproape la încărcarea tuturor aparatelor. Trebuia să plece prima patrulă. Au tras la linie, „nea Jean" a ridicat fanionul şi a dat plecarea: trei avioane grele de bombe decolează în formaţie. Priviau soldaţii, erau atât de mândri că le plecau avioanele în misiune! Sufletul acestor ostaşi pleca, odată cu ele, să se ia de piept cu bolşevicii!

Aşezat între lansatoare, iedul a simţit că-i fuge pământul de sub picioare, a încercat să se sperie dar s'a lovit cu botul de ceva tare şi şi-a văzut de treabă. In spatele lui, cei doi trăgători îşi plimbau în toate părţile turelele; a întors capul şi l-a văzut pe cel de jos cum, învârtind la o manivelă, dispare încet, încet, sub podeaua avionului... Poate este vre-o ieşire pe acolo... şi iedul s'a retras cu mare atenţie spre turela de jos. S'a uitat el, şi-a aplecat capul mai mult, mai atent, l-a luat mitraliorul în braţe şi i-a băgat botul pe ferestruica de tragere. Atunci l-a cuprins frica. Un fileu de aer rece l-a plesnit peste bot de parcă i-ar fi tras cineva bice... a căutat pământul, l-a văzut

undeva departe şi s'a smucit tot, strănutând ca un apucat. Şi-a clătinat bine capul ca să-şi adune minţile şi a venit să se aşeze cuminte lângă prietenul său, „Guvidul". Dar acesta era cu atenţia încordată şi preocupat de altceva. Sublocotenentul Buzban îl făcuse atent că au ajuns în zona obiectivului. Tot echipagiul era cuprins de febra primului bombardament de război...

Prrr... Prrrr... Prrrrr...!

Au auzit bine? Iedul a ciulit din cornițele lui mici și spirituale. „Guvidul" a putut surprinde fulgerându-i pe sub planul stâng, un vânător inamic. In dreapta lui nişte nori mari, cari promiteau cel mai bun adăpost... și a intrat în ei. Când au ieşit din nori, erau departe de locul atacului şi nu se mai vedeau aripi inamice. Incordarea trecuse, observatorul indică, după ce s'a orientat, un nou cap la compas pe care pilotul îl urmează şi totul reintră în normal la bord. Glumele şi buna dispoziţie se ivesc ca ghioceii şi inundă până şi ochii sprinţari ai iedului... sburător.

După aterizare, ne întrebam cu toţii cum va scobori iedul, pe care îl şi vedeam moale şi împleticindu-se. Dimpotrivă, a apărut falnic în braţele „Guvidului", care l-a dat jos pe scară, cu zâmbetul satisfăcut al unei inegalabile victorii:

— Priviţi-ne! Eu şi iedul am făcut prima noastră misiune de război!

La intervale mari, şi cu peripeţii, ni s'au întors

toate echipagiile, încât seara am întins o masă împărătească la care primul sărbătorit a fost iedul. Totul a mers în cea mai mare înțelegere până când a pus cineva problema calității avute, în echipagiu, de către iedul nostru navigant. Piloții pretindeau să fie trecut, pe foaia de misiune, observator, observatorii erau de părere să-l socotească *„pepe"*, — corespondent de război P. P."... La urmă a fost decorat cu un clopoțel „de război" cu panglică roșie pe care i l-am legat de gât în văzul invidios al lui Haiduc. I-am ținut un discurs bine simțit și am închinat un pahar de vin în sănătatea primului decorat al escadrilei...

— Stați! Cum adică, noi bem și sărbătoritul să nu bea?

— Să bea! Să bea! Să bea!...

Și Pâslaru, cel mai gureș om din unitate, sergentul nostru major care avea o trâmbiță în gât, că speria și muștele când vorbia el, a umplut o cană, a luat iedul în brațe și i-a băgat botul înăuntru, în vin; iedul a strănutat, împroșcându-ne pe cei din jurul lui, apoi a gustat singur, odată, încă odată, până a supt tot vinul... Când s'a dat jos dela masă, era beat turtă. A încercat să se țină drept, dar nu-l ajutau picioarele dinapoi, care se încovoiau sub el. Și așa, cu ochii turburați de nelămurire, și-a întors capul glumeț, uitându-se întrebător la ciotul său de coadă, în hazul lui Haiduc care, mai îndrăzneț ca oricând,

i-a pus o labă grea pe umeri, trântindu-l în râsul cristalin al clopoțelului... I-o mai fi trecut iedului prin minte un firișor de gând: *„vai ce crunt m'am îmbătat, că îndrăsnește să râdă de mine un sărman câine terestru...”*

Am semănat grindină de bombe

— Domnilor, aceasta este misiunea, vă cunoaşteţi obiectivul, într'o jumătate de oră să fiţi gata de decolare. Vă urez succes!

Comandantul Grupului ne părăseşte să se ducă spre pistă, unde-şi aşteaptă cealaltă escadrilă, care trebuie să vie din misiune.

Comandantul escadrilei mele, căpitanul Popescu Gh., este omul care priveşte viaţa şi totul în general, cu o mare risipă de entusiasm. Pentru escadrila noastră, comandantul ei este o bobină de optimism; crede în valoarea sufletească a materialului omenesc de sub comanda sa încât, chiar dacă mai există printre noi vre-o fire mai emotivă, care să-şi cutremure gândurile în echivocuri, i le scutură repede cu veselia lui excepţională. Şi pentru a-i împlini portretul, este deajuns să-mi amintesc de a doua zi de război, când ostaşul Paron s'a oprit reglementar în faţa căpitanului său şi i-a dat „din partea escadrilei", ca să-i poarte noroc, o cruciuliţă cu lănţişor.

Şi aşa, cu impresionanta seninătate care îl caracterizează, comandantul escadrilei ne trimite la echipagiile respective, pe şefii de bord, fără a uita să ne-

spună, fiindcă tocmai întrerupsesem o partidă de „pietre”:

— După ce ne întoarcem, continuăm jocul. Mare noroc aţi avut, măi băieţi, aţi scăpat de „hand”!

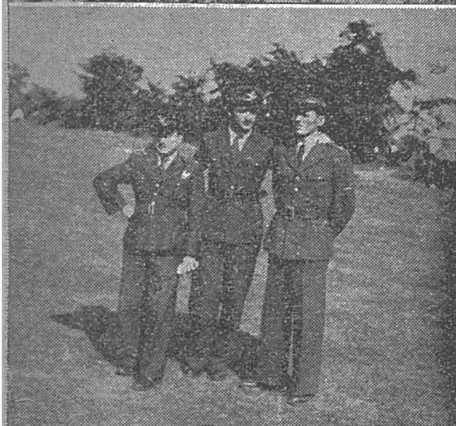
Escadrila vecină s'a întors din misiune, fără pierderi. Locotenentul Zaharia, cel care într'altă misiune a scăpat ocazia unui voiaj în Siberia (în cel mai fericit caz!) graţie unui picaj întins, executat de pilotul său, lăsând astfel pe drum vânătoarea inamică, mi-a dat câteva informaţii complimentare asupra zonei unde operaseră dânşii şi în care trebuia să „lucrăm” şi noi.

— In sfârşit dragă, ce să-ţi spun, arde pe unde am trecut, pe acolo trece şi misiunea voastră.

Echipagiile erau puse la punct. Am explicat fiecărui trăgător aerian, radiotelegrafistului, mecanicului şi pilotului, cum aveau să-şi execute „lucrul” lor în misiunea noastră comună. Cei trei mitraliori ai mei, băieţi tineri, erau nărăvaşi, — cum sunt caii de curse, la start.

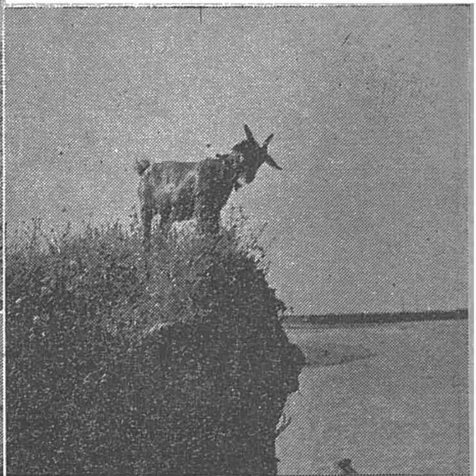
Decolăm, în formaţie de trei Bloch-uri. Abia ne-am desprins de teren, ne aflam încă în manevra de escamotare a trenului de aterisaj, când trăgătorul din spate anunţă că avionul din dreapta a căzut la decolare şi arde... Aş putea descrie durerea mea provocată de această veste? Am privit în urma noastră pe aerodrom, în speranţa că tot nu este adevărat, dar am văzut aparatul arzând. Tot echipagiul meu era vădit impresionat, ne gândiam fiecare la cei dela

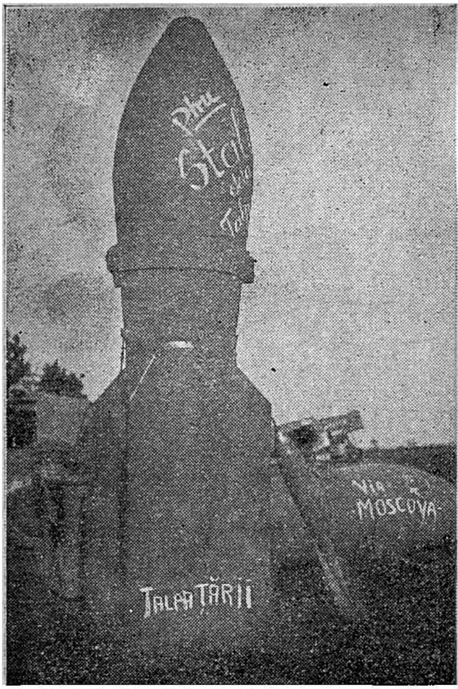

Momente din viaţa escadrilei:
Iedul sburător, mascota noastră, privind semeţ de pe un mal râpos, după ce cu greu se'mprietenise cu Haiduc, câinele imens al escadrilei, invidios parcă — pe afecţiunea noastră exagerată pentru el. Aşa este la noi, în escadrilă, dragostea pentru om,

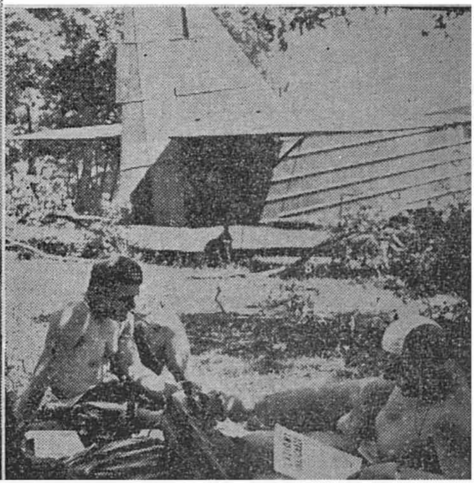

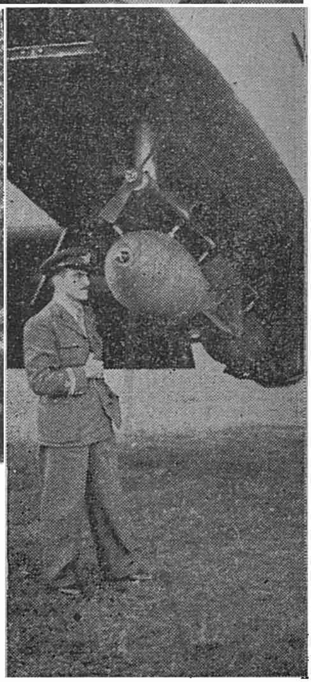
an'mal şi motoare. Ne leagă aceiaşi prietenie din repaos ca şi camaraderia şi consideraţia reciprocă din sbor pe comandanţi, naviganţi şi mecanici.

Viața de escadrilă, pe front, e sobră și curată. Am pierdut tot ceiace ne individualiza decorativ. Decorul nostru este acelaș, natura cu bogăția ei botanică, în care sub un plan de avion, pe o pătură de campanie, la umbra uriașelor noastre

„misive pentru Stalin" sau sub burta avionului cu bombele gata de decolare, ca și în grup — la masa comună, răcoarea zilei ne împrospătează sufletul.

bordul avionului în flăcări.... Suntem pe deasupra Moldovei şi nu vreau să trecem liniile inamice cu sufletul îndoliat de accidentul dela teren. Le-am amintit, băieţilor mei, de un alt caz când, tot aşa, echipagiul a scăpat teafăr, deşi avionul luase foc. Mintea mea refuza însă să creadă şi-mi pocniau gândurile de nesiguranţă. O undă de lumină. Bloch-ul are pieptii puternici şi poate că au avut timp suficient să iasă din el, băieţii... Era atât de trist Buzban! Trăgătorul din turela posterioară este convins că a văzut pe cineva ieşind din avion, nădejdea noastră începe să crească şi ne întoarcem cu toţii gândurile la misiune. Atenţia ne este furată de un grup de avioane, care ne dublează prin stânga, ne întrec... Sunt Loss-urile.

Bătrânele Bloch-uri merg greu, bătrâneşte; ceiace face foarte bine pentru dispoziţia echipagiului, râdem cu toţii şi am impresia că motoarele s'au cam înfuriat pe hazul nostru. Bloch-ul se opinteşte mai tare, caşi cum ar vrea să ne arate că poate mai mult, dar este atât de comic efortul lui că, până la urmă, renunţă şi el şi se asociază din toată fierura lui la dispoziţia noastră.

Râdem cu toţii, laolaltă cu motoarele, cu planurile, cu flapsurile... Mai tinere, vai! cu mult mai tinere, Loss-urile, purtându-şi echipagiile lor cu cioc, abia se mai zăresc. Sub noi, Siretul merge în stilul lui personal, moldoveneşte, iar gândul ne aleargă departe, cu motoarele în plin şi depăşeşte viteza maşinilor noastre, chiar a Loss-urilor, dincolo peste Prut,

unde aveam să ne lăsăm „bombele". Şi aveam în lansatoarele noastre multe, multe ca ouăle de furnici..

Toţi oamenii sunt la post. Avioanele ţin strâns în formaţie şi au un pas grav, plin de majestatea importanţei lor. Trecem deasupra terenului aviaţiei de vânătoare care ne va face protecţia în această misiune. Vânătorii noştri au început deja să roiască proteguitor în jurul nostru ceiace determină, în echipagiul meu, un curent proaspăt de înviorare. Mitraliorii şi-au dublat atenţia căci trecem liniile prin punctul dat şi la ora ordonată.

Lăsăm sub noi Prutul, vremelnicul hotar pe care trupele româno-germane l-au depăşit demult. Ne întâlnim cu Loss-urile care... se întorceau din misiune. Le numărăm, sunt toate, încât bucuria noastră este exaltată şi, aşa greoi cum mergem noi, căpătăm încredere nouă că ne vom întoarce din misiune.

— Atenţiune, cercetaţi aerul, trăgătorii!

Tabloul de bombardament este pus la punct, pentru elementele ordonate. In jurul nostru vânătoarea amică ne face protecţie.

Poc! Poc!

Motorul din dreapta? Nu! Trage antiaeriana. Balonaşe de fum se sparg în faţă şi sub noi. Cred că cei care trag, cei de jos, trăiesc auditiv, mult mai dramatic decât noi, focul pe care ni-l trimit cu atâta putere. In celula noastră, parcă am asculta plouând cu grindină pe coperiş, în geamuri... Teamă? Nu, nu cred, mai mult curiozitatea... este ceva atât de nou!

Am ajuns deasupra obiectivului. Vizoarele intră în

funcţiune Din avionul din faţă cade o grindină de bombe. Sub noi vieimuiau trupele inamice. Urmăresc licuricii aceştia ai morţii cum cad. O clădire, — o fermă, sare în aer. Am aflat ulterior că era un comandament bolşevic. Mie însă nu-mi mai funcţionează comenzile electrice! Avionul cap, care îşi executase misiunea, se afla deja pe traectul de înapoiere, antrenând astfel formaţia. Nu puteam veni cu bombele acasă, aş fi ratat astfel misiunea şi nu-mi surâdea defel această perspectivă, trebuia deci executată cu orice preţ. Admirabil! Ochiul meu a ghicit, camuflate, pe liziera pădurii, trupe şi material inamic. Lângă mine, cu figura lui ca o glumă, cel mai zăltat pilot pe care l-am cunoscut, „Guvidul", (aşa îl alintau toti din cauza profilului său poznaş). Aveam o deosebită încredere în curajul său, uneori ilogic, şi tocmai calmul unui asemenea om îmi trebuia acum. I-am indicat pensulând imaginar, cu degetul, liziera şi el a dat din cap.

— Gras!

— Virează dreapta. Inapoi să luăm liziera pădurii dela drumul acela de care.

Aci am înţeles, la maximum, spiritul de echipagiu. Comanda s'a născut instinctiv din incidentul de sbor si situaţia de faţă. Rupeam formaţia şi, în timp ce primul avion atingea smârcurile Prutului, noi rămâneam la inamic; un avion de bombardament, greu, bătrân şi slab la mers, devenia astfel o pradă ridiculă pentru vânătoarea inamică, dacă s'ar fi ivit... Ordinul a fost executat cu conştiinţă şi hotărîre.

— Am înţeles!

Şi adjutantul Mihăiescu Niky a virat larg, înapoi la obiectiv. Am descărcat mecanic, lansator cu lansator, o năprasnă de bombe. Nici nu văzusem. Nici nu ne mai gândisem la protecţia noastră. Abia acum, când am virat spre casă, am observat lângă noi, aproape în plan, un vânător român, avea nr. 42 (n'am să-l uit), care — când ne-a văzut izolându-ne — s'a reîntors şi el şi ne-a însoţit ca să ne apere. A fost atât de aproape de noi, la trecerea Prutului, încât a putut să ne recepţioneze, chiar pe faţă, recunoştinţa. Astfel am venit la terenul de unde plecasem, numai cu trei găuri în burta avionului, dar nevătămaţi. La teren ne aştepta toată escadrila, câinele şi iedul, mascotele unităţii.

— Ce este cu băieţii de pe Nr. 7?

— E bine, domnule sublocotenent, am scăpat cu toţii, îmi răspunse sergentul Caloianu, singurul care avea o mică arsură pe faţă.

In seara aceia am continuat partida de „pietre", aşa precum prevăzuse comandantul meu de escadrilă, cu singura excepţie că nu dânsul a făcut „hand"-ul, — ci eu!

Este atâta dragoste şi camaraderie la noi, în escadrilă, mă simt atât de bine, încât ofiţerul de rezervă din mine s'a „activat" de mult...

Drum cu morminte

Nu cunoşteam decât din cărţi Basarabia, îi ştiam istoria şi geografia teoretic. Basarabia pe care am găsit-o însă, înaintând cu trupele desrobitoare, este departe de aceia pe care mi-o făuriseră lecturile mele din vremea şcolăritului. Ogoarele poartă pretutindeni însemnele bătăliilor angajate pentru desrobirea lor. Peste tot, cutii de cartuşe, proiectile, focoase, căşti şi alte unelte de război sunt semănate, mărturie a năpraznei cu care armatele noastre au lovit în pieptul duşmanului care, în retragerea lui în ritm forţat, şi-a lăsat muniţiile. Urmele de proiectile sunt încă proaspete. Iar Pădurea Hănceşti, în care se încuibaseră forţele negative ale ruşilor, este jumulită de urgie. Am bătut, cu pasul, drumul pe care l-a bătut aviaţia noastră de bombardament în spre seara zilei de 11 Iulie, când a venit tălăzuită ca valurile mării şi şi-a descărcat pântecile de bombe de calibre variate. După acestea recunosc, cu o satisfacţie pe care le-o comunic şi însoţitorilor, exploziile făcute de avioanele escadrilei mele.

Pădurea e muşcată şi rărită ca o gură stricată, acolo unde a fost lovită. Iar tot ce s'a adăpostit în umbrele ei a fost amestecat cu pământul. A doua zi, ofensiva trupelor operative în acest sector a dat peste

cap totul şi s'a început curăţirea masivului, deschizând şi al doilea drum spre Chişinău.

Drumul spre Chişinău! Drum cu morminte!

Dela trecerea Prutului două morminte proaspete stau de strajă, pentru vecinicie, că aci a luptat armata noastră crâncenă, alături de cea mai puternică armată a lumii, pentru desrobirea neamului nostru răsăritean. O cască română şi una germană ţin calea drumeţilor şi-i opresc să se închine. Aci s'a zidit un cap de pod vecinic.

Drumul tot, spre Chişinău, este încadrat de morminte. Căştile noastre stau ca macii pe marginea şoselii. Din loc în loc, câte-o cruce pe care stă scris: „Doi ruşi". Ostaşii noştri, ostaşii lui Hristos, nu i-au lăsat, pe unde i-au găsit, să putrezească păgâneşte, le-au pus la căpătâiu crucea izbăvitoare de păcate.

Pe drumul acesta cu cruci şi morminte româneşti, drum care şerpuieşte peste zeci de dealuri, vor trece oamenii pacinici cari au trăit războiul numai cu gândul la front, unde aveau probabil un frate, un tată, un copil. Pentru ei, cei cari luptă şi mor, să ne cuminicăm gândurile, să ne descoperim frunţile şi să facem drumul acesta care este calea mântuirii neamului nostru, cu sufletul îngenunchiat.

Am îmbarcat la Hănceşti o seamă de prizonieri sovietici. Intre ei doi ofiţeri pe care, ca să-i descriu, ar trebui să recurg la imaginile cele mai sdrenţuroase. Când ofiţerul român, însărcinat cu paza, mi i-a

indicat drept ofiţeri, am crezut că glumeşte. Căci nu există ceva mai mizer decât locotenentul bolşevic cu trei clase primare şi costumat într'un fel de straie cerşetoreşti...

Am găsit printre prizonieri, altundeva, doi basarabeni isteţi, Rotaru D. şi Pancu N. cari, la Bosinsenka, au rămas cu căruţele mai în urmă să-şi adape caii şi au întins-o la drum de cum s'au ivit primii călăreţi români. (Ruşii bivuacau fără să ştie ce-i păştea; acolo s'a întins o bătălie care i-a nimicit). Mai aveau în ochi scânteia de panică pe care le-au împlântat-o cei 10 basarabeni împuşcaţi de odiosul locotenent bolşevic Puk, ca să fie mai sigur că nu fug... Fiindcă basarabenii, trimişi în recunoaştere, fugiseră. I-au întrebuinţat la şanţuri, au fugit şi de aci. La cărute, la fel.

In reg. 348, îmi povestesc Lăntinău Andron (din 5 vânători, înainte de robire) şi Radu Fiodor (din 22 art. înainte de robire) erau 13 ofiţeri evrei cari le-au spus să lupte că merg *„să bea ceaiul la Bucureşti"*. Regimul impus de evrei era atât de diabolic încât, spune pe limba lui un ukrainian, *„dacă întorci faţa înapoi, împuşcă"*.

Noaptea făceau tranşee, ziua spălau rufele evreilor iar ca precauţiune le luaseră cartuşele. La Ticleşniţa evreii comandanţi i-au împuşcat, pe cei mai mulţi, ca avertisment pentru cei rămaşi.

Intr'un colţ, ghemuit ca un ariciu, un băiat tânăr şi îndesat, Piotr Siva Ivanovici din Ruslino. Intâm-

plător l-am întrebat dacă e *„besprisorn”*. Il ghicisem. Mi-a povestit că n'avea părinţi, nu-i ştie, că de mic a fost luat şi a muncit fără plată, fără nimic.

— Jidanii ne-au „năcăjit”.

— Eşti comunist?

— Niet! Cristai năstăiaşii! (adică: *„nu! curat creştin!”)*

Şi un kirkiz autentic tocmai dela Lacul Aral, luat de miliţieni de 4 luni, fără să ştie cum, dece şi unde va fi dus....

— Era bine la voi?

— In sat a fost bine până au venit ruşii şi ne-au luat toate cele 50 de vaci pe care le aveam. Noi munciam la kolhoz, da vaci nu mai avem.

Caipeko Aiap, kirkizul dela Tasked, nu prea este el lămurit cu aşa zisul regim sovietic, el ştie una şi bună, că şi-ar cere vacile înapoi, lui Stalin, pe care-l ştie din fotografie, sau oricui din oamenii acestuia... Vacile furate sunt averea lui; ele i-au sădit în suflet sentimentul de proprietate care, oricât ar pribegi dânsul, nu va muri. Şi ca el ar face toţi prizonierii cu figuri descompuse de suferinţi, de îndoială, de nelămurire; ar cere kolhozului, vacile şi socoteala fiecare pentru ce-l doare!

Dar noi! Noi cari am trecut pe drumurile urgisite de hoardele lui! Chişinăul... altădată frumos şi rumen ca o grădină în floare de cireş, acum este un muzeu de ruini. Strada Alexandru cel Bun, artera vitală a oraşului, este o pârtie de moloz. Liceul Militar distrus cu dinamită. Dar sufletul ostăşesc care a rodit acolo,

nu! n'a sărit în aer, a rămas în temelii şi-şi aşteaptă alte promoţii de vultani ai datoriei şi ai jertfei!

Totul ars şi dinamitat. Patru evrei au intrat în Sobor şi i-au dat foc. Altarul este răsturnat. Cupola arsă. Clopotele au rămas însă vii şi au bătut din plămânii lor de aramă, bucuria sfântă a biruinţii. Iar dangătul lor a mângâiat de bună samă, sus la 7 kilometri, pe culmea care străjuie drumul spre Ialoveni, Mânăstirea Sf. Vineri, în care bolşevicii au ras şi pereţii de icoane şi pictura sfântă.

Prietenie de război

Se svonise de paraşutişti prin partea locului. Ne aflam chiar pe traectul incursiunilor de bombardament ale ruşilor; fie că mergeau la Buzău, la Ploeşti, sau la Bucureşti. Le vedeam zilnic, la înălţime mare, peste 6000 de metri, albe pe pântece, strălucind în razele soarelui şi ne minunam cum de nu ne dăruiesc şi nouă ceva din încărcătura lor. Am asistat odată chiar la o luptă aeriană şi ţineam pumnii strânşi tocmai pentru... ruşi, fiindcă, la depărtarea la care se petrecea, nu puteam vedea, de pe terenul nostru, că avionul de bombardament era un Heinkel care se întorcea la terenul său acompaniat de... vânătoare rusă, dela distanţă, — şi care a dat atacul în momentul risipirii bombardierelor româneşti, deasupra aerodromului lor.

Cele mai frumoase treceri ruseşti la verticala terenului nostru erau însă cele de noapte. Ne trezia alarma sentinelelor. Săriam atunci din paturi şi ieşiam la spectacol, căci era magnific să vezi, în puterea nopţii, efortul „ereţilor" acestora orbi, cari căutau să identifice obiectivul, svârlind paraşute luminoase. Paraşutele rămâneau ciucuri incandescenţi atârnaţi în văzduh, nemişcaţi şi totul se lumina ca o noapte de carnaval... Nu, nu era la noi ce cău-

tau ei, habar n'aveau de puterea obiectivului acestuia. Odată cu lansarea paraşutelor luminoase începeau, de pe laturile îndepărtate ale pădurii, să spintece aerul, rachete terestre... Creştea deci mai mult teama de paraşutişti, cari erau foarte activi în acest timp. Chiar în satul de lângă cantonamentul nostru a fost prins unul, îmbrăcat aviator, de un ţăran isteţ. Dormiam şi noi mai epureşte, ne dublam posturile, nu doriam de loc să ne trezim cu materialul incendiat.

Ne obicinuisem totuş cu ideia paraşutiştilor şi cu alarmele; acestea din urmă deveniseră chiar un divertisment pe care îl doriam, ca pe un aperitiv. Numai unul singur dintre noi, pe care l-a surprins odată o alarmă îmbăindu-se primitiv, în picioare, într'un lighian, — şi l-a silit să o rupă de fugă gol spre adăpost, sărind prin pădure ca un Pan urmărit de Furii, îşi avea rezervele sale: foarte bine, să poftească „bolşevicele", oricând, numai să nu-l deranjeze în timpul mesii, când doarme sau când face bae.

Am fi dus-o noi bine, cu toţi paraşutiştii, cu toate alarmele, dacă n'ar fi fost gângăniile acelea negre şi tari ca aluna încât nu le puteam strivi în mână, iar de le călcam, trebuia să muncim mult până ieşia viaţa otrăvită din ele... Vânătoarea acestora era o altă desfătare a ochilor noştri şi ne amuzam ca la orice luptă de cocoşi, înlesnindu-le întâlniri cu omizile; „hinghierul" îşi băga ciocul în trupul omizii, o imobiliza cu muşchii inelelor sale şi n'o termina de-

cât când, sugându-i toată ființa, rămânea din ea un soi de materie ca o urmă de melc. Pentru noi aveau o metodă specială de atac, se urcau pe tavanul cortului de unde își dădeau drumul, în somn, peste... victimă. Erau atât de multe, încât mâncărimea pielii devenise epidemie. Suferiau mai puțin cei dela „parter", adică cei din paturile de jos.

Acestea toate nu sunt însă decât aspecte decorative din atmosfera noastră de front în care, mai presus de orice, cultivam prietenia, o prietenie cu totul inedită, o prietenie cum nu o putusem încă trăi, prietenia de război.

Există o prietenie de război, tot așa de necesară cum este o industrie de război, o pâine de război. Pâinea noastră de război — prietenia care ne-a legat tocmai prin încordarea supremă pe care o trăiam în ceasul de apoi al patriei! Ce eram toți laolaltă, aici, pe front, decât o celulă a morții! Ne încheiasem socotelile cu viața, ne aveam făcută toaleta pregătitoare pentru marea jertfă; unii mai șăgalnici, alții învăluiți în tăcerea unei tristeți firești, alții sgomotoși, după temperament. Căderi pe gânduri? Da. Nu însă prăbușiri! Căci escadrila mea, dotată cu materialul de școală și instrucție al bombardamentului, cu viteză bătrânească, cu motoare pensionare — deși era normal să simtă prematur răcoarea morții, dimpotrivă a fost, cred, cea mai veselă escadrilă de război. Dacă materialul tehnic era perimat, materialul uman era proaspăt. Și țara trebuie servită oricum,

în orice condiții; era chiar o onoare deosebită că noi zburam mai domol decât oricine. Aveam în schimb o putere de foc bine distribuită și, cu echipagii bine puse la punct cu instrucția, păstram șanse în lupta aeriană; cât privia antiaeriana, nădejdea noastră era că poate tunurile bolșevice, moderne, nu vor avea elemente în tablele lor de tragere pentru viteza noastră atât de modestă. In tot cazul, nimic nu ne-a putut face cioburi voia noastră bună, vestita noastră voie bună.

In prima dimineață de război, după noaptea aceia albă, ne-am găsit lângă avioanele noastre grele, mângâindu-le cu ochii, pipăindu-le pieptul puternic cu sufletul, sărutându-le — cu auzul — glasul motoarelor. Ni se păreau, în beția așteptării primei misiuni, cele mai făloase aparate de bombardament, așa mari cum erau. Mie, bunăoară, îmi plăcea Bloch-ul meu nr. 6 fiindcă puteam să-mi fac și cafea în el, — și mă bătea gândul să-mi aduc mașina de spirt...; pe urmă, avionul pe care te-ai instruit este ca primul sărut..., nu-l poți uita niciodată, — în jurul lor am construit turnurile de fildeș al celor mai frumoase prietenii. Aci, în viața mecanică a Blochurilor, am cunoscut omenia din noi; am descoperit, smulgând aparențele, aurul caracterelor. Deaci, siguranța cu care am luat în piept războiul. Deaci, încrederea majoră în bătrânele noastre aparate, așa cum copilul se simte bine, sigur, dacă îl trece drumul bunicul său, oricât de gârbov ar fi, este bunicul său și e de ajuns ca să-l treacă munții de grezie ai

basmelor. Căci noi toţi, în escadrila aceasta, am învăţat să cunoaştem oameni şi să ne descoperim valenţe sufleteşti nebănuite, sub aripa ocrotitoare a bătrânelor noastre avioane.

Este ceiace izbuteşte să-mi explice mama, într'o scrisoare din August:

„Ştiu şi înţeleg frumuseţea camaraderiei, adevărata prietenie, pe care o trăieşti cu camarazii tăi. Este ceiace am căutat în viaţa mea şi n'am găsit. Intre femei e greu aşa ceva. Mă bucur mult că eşti iubit şi apreciat de camarazii tăi. Ridic ochii la cer şi-l binecuvântez, — şi-l rog să te păstreze şi pe tine şi pe camarazii tăi când sburaţi spre el...

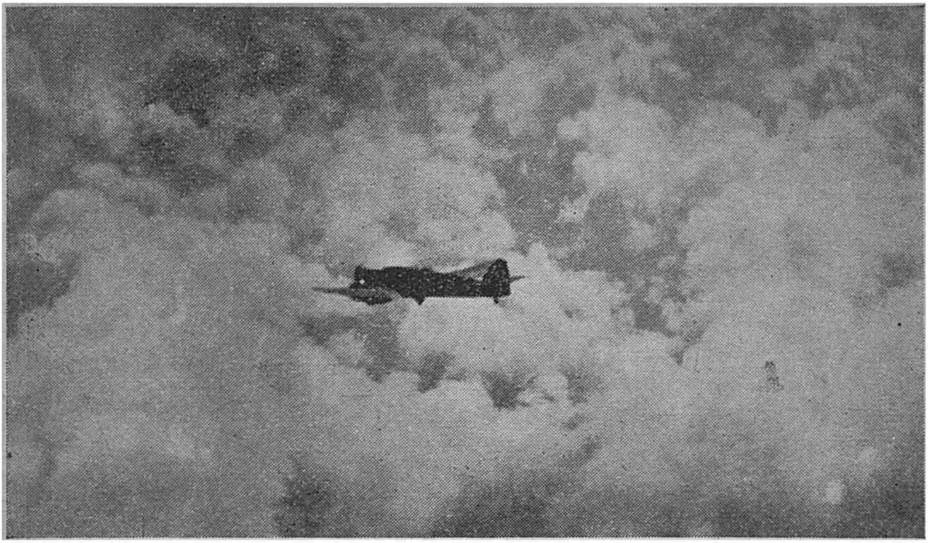
„Cum aş vrea să viu, detaşată de „Crucea Roşie" pe lângă escadrila ta, ca infirmieră! Mă pregătesc să mă duc la spitalul nostru unde mă aşteaptă bravii noştri răniţi, care, ştii?, te cunosc şi pe tine acum... Ghiceşti de ce?

„Trenurile n'au mers câteva zile din cauza ploilor. Merele sunt crude şi se strică. Să vezi căţeii, pe Puffy şi Cornica, cum aleargă la mine când vin dela spital! Să-i vezi cum râcâie la uşă când a trecut poştarul şi a lăsat ceva la cutie! Sunt deştepţi şi buni. Cu ei vorbesc, lor le spun durerile mele, — şi ei stau trişti şi ascultă, nu mai sburdă şi se culcă la picioarele mele...

„Nelule dragă, am trăit şi suferit două războaie, cu atâtea necazuri, că trebui să le birui şi acum. Dumnezeu vă va apăra pe voi. Spune-le la toţi ca-

marazii tăi că-mi sunt tot atât de dragi ca și tine și vă trimit 3 borcane cu dulceață de căpșuni din grădina noastră, 3 sticle cu țuică și o damigeană de vin din care ți-a plăcut ție de Paște..."

Buna mea mamă!

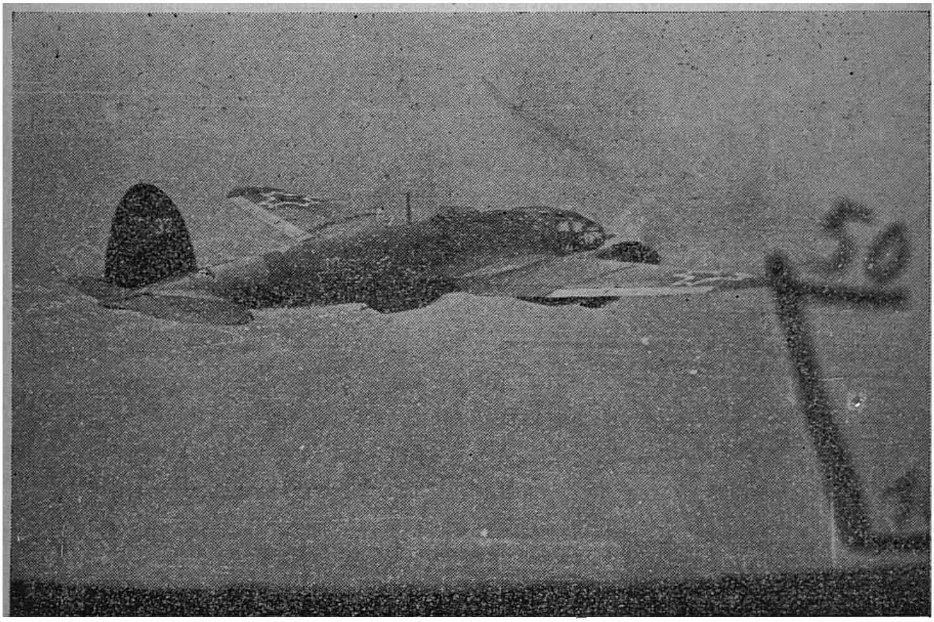
Bătrânul Bloch — calcă haiduceşte pe norii care se'ntind ca o saltea de păpădii sub noi.

Echipagiu: pilot şi observator — o singură conştiinţă, o singură misiune şi, poate, o singură făclie vie pe cerul inamic, pentru Patrie.

Lt. av. Stroici Gh. la manşă (alături Lt.av. Teodoru E.) glorios prin marea lui îndărătnicie de pilotaj cu care şi-a salvat echipagiul şi avionul din trei misiuni grele.

Siluetat, ca un peşte aerian, Heinkel-ul se'ndreaptă hotărît spre obiectiv, oricare ar fi reacţiunea inamică

Două victorii pe cerul inamic

Aseară când ne aflam la masă în jurul unui nisetru special făcut pentru noi, câţiva clienţi „aleşi" ai lui Gogu Grătar, ne-a venit ordinul pregătitor pentru misiune în zorii zilei. De fapt ordinul era mai bogat decât ne aşteptam, căci trebuia să executăm două ieşiri la inamic, a doua declaşându-se automat la întoarcerea din prima misiune, timp mort fiind timpul necesar realimentării şi reîncărcării cu bombe; bombele acestea pe care servanţii noştri le-au transformat în epistole pentru ruşi: *„pentru Stalin, dela talpa ţării"*.

Comandantul Flotilei, Comandorul Al. Sahini în care regăsisem şi pe vechiul meu profesor de tactica aeronauticei din 1939, a venit personal şi a pregătit misiunea cu noi, ceiace a pus un diez preţios dispoziţiei noastre. In orice caz eram în vână bună, acum când aveam de câştigat un „event". Inerţia aşteptărilor de misiuni ne-a supărat până ne-au crescut ciuperci în suflet. De data aceasta le vom plivi pe toate şi le vom presăra peste sufletul ruşilor.

Echipagiile erau constituite pe inima noastră; isbutisem să alcătuim o celulă de trei avioane încadrate cu „nărăvaşi", celulă pe care ne hotărîsem să o purtăm glorioasă, neschimbată şi, mai ales, ne-

învinsă peste tot. O conducea căpitanul Ştefănescu-Dumitru care, în amintirile mele şi ale camarazilor mei, a prins rădăcinile unei definitive prietenii şi admiraţii. Este cel mai integru om pe care l-am cunoscut, atât de integru încât ne pusese pe gânduri, anul trecut (când am venit să facem antrenament pe avioanele escadrilei-şcoală), acest ofiţer cu privirea aspră şi sufletul închis, ca şi gura pe care n'o făcea să vorbiască decât cu economie şi, atunci, ca să ne observe cu ceva... Au trecut zile, au trecut luni, — şi am învăţat să-l înţelegem, să-l iubim, să-l însuşim. Acum, pe front, a fost la fel primul, înaintea noastră cu multe lungimi, prin linia lui curată, necomplicată, în faţa noilor probleme sufleteşti pe care ni le-a creiat războiul. Sufletul i-a rămas ca şi înfăţişarea, crâncen şi bun, acceptând situaţiile oricât ar fi fost de controlabile de spiritul nostru critic, cu aceiaş seninătate. Uneori mă întrebam dacă omul acesta are atitudini interioare, şi am înţeles că găsisem un adevărat filozof, un filozof al tăcerilor; n'a vorbit niciodată decât strictul necesar. Ne-a fost un adevărat „prieten de război", care ne-a impus totdeauna cu autoritatea propriilor sale fapte.

Am decolat, trei avioane, luând înălţime pe cerul Basarabiei, un cer plăcut şi senin. Sub noi, rămâniau în urmă satele basarabene, aproape gemene ca înfăţişare, cu coperişurile caselor găurite de incendiile bolşevicilor. Desluşim aerodromul improvizat

al vânătoarei noastre, facem un viraj larg şi lansăm racheta zilei.

Ridicăm vânătoarea şi, escortaţi, — cei doi vânători făceau meeting în jurul nostru pentru a se putea menţine în pas cu noi, moşnegii bombardamentului, pornim mai departe spre obiectiv. S'a întâmplat însă ceva... Avionul cap a schimbat brusc de direcţie şi pică... l-a lăsat un motor şi este obligat să aterizeze forţat. Coborîm şi noi, deabia luasem înălţimea favorabilă de atac a obiectivului, virăm în jurul avionului aterizat forţat, echipagiul eşise şi privia cu amărăciune la motorul care îi ratase misiunea... Ne-am luat rămas bun dela ei şi am pornit spre Nistru, să ne executăm misiunea, dealtfel destul de uşoară.

O oră jumătate după ce am aterizat din această misiune, trebuia să decolăm automat într'a doua. „Nea Jean" ne pregătise o masă bogată. dar nu dispuneam de timp şi pe urmă ne lipsia... antrenorul, care la ora aceasta postia pe undeva pe lângă Cleastitz. Aşa că, între două feluri de mâncare, am făcut toaleta hărţii cu Buzban, ne-am organizat amândoi misiunea, conştienţi de răspunderea ce o purtam pe umeri; de data aceasta misiunea avea să fie mai dificilă.

Limanul Nistrului apare în dreapta noastră desenat ca o acuarelă. Nistrul, cu meandrele lui leneşe de balaur ondulat în bătaia caldă a soarelui, rămâne sub noi. Am trecut dincolo, navigăm în zona în care ne căutăm obiectivele. Misiunea pe care o

aveam, de supraveghere, ne obliga să răscolim terenul din zonă. Intr'adevăr, descoperim o baracărie proaspătă în jurul căreia viermuiau ruşii şi acolo am lăsat o jerbă de bombe. Ocupaţi cu bombardamentul, am intrat adânc, până ne-am trezit încadraţi de un atac de antiaeriană furios. Cu misiunea sfârşită, abia am ieşit din barajul de foc al Vigodei, că ne-a atacat vânătoarea inamică din apărarea Odessei.

Erau cinci Rata, negre ca smoala, scurte şi botoase, ca nişte cărăbuşi. Vânătorii noştri, doi, au angajat lupta căutând să absoarbă atenţia ruşilor şi să ne degajeze dintr'o situaţie care devenise dramatică. Trei vânători ruşi, însă, şi-au ales bine prada şi ne atacă. Nu din faţă, le este teamă de armamentul din botul maşinilor noastre. Turelele intră în acţiune. Mitralierele trag ca la nuntă, din faţă, din spate, de sub burta avionului.

In avion parcă suntem în cazemată. Toate cele 6 mitraliere ale „moşnegilor" noştri aerieni încrucişează focurile. Vânătorii ruşi atacă foarte dificil din cauza planului de foc în mod firesc organizat de cele două Bloch-uri primejduite. Sunt patru trăgători de elită, un careu de aşi, Nedelcu şi Deac pe avionul lui Buzban, Ciocioană şi Moraru la mine. Când eram la masă, a venit la mine sergentul Moraru.

— Domnule sublocotenent, eu nu am nici-o misiune până acum. Vă rog să mă luaţi cu dumneavoastră.

— Cu plăcere, dragul meu. Mergi în locul lui Ciobănescu, pe avionul meu.

Ochii lui scăpărau de bucurie, aşa cum scapără năduful şi încrâncenarea lui, acum, pe ţeava mitralierii... Bun, foarte bun, voluntarul acesta! La fel Ciocioană, care s'a ghemuit tot pe mitraliera lui de jos, cocoşeşte, — şi-şi învârteşte turela ca un îndrăcit.. Lupta este pasionantă. Mă gândesc, ce spectaculoasă ar fi lupta aceasta, văzută dintr'un avion izolat şi neatacat... Dacă ne dobaoră? Instinctiv, pipăi pistolul de care nu m'am despărţit în nicio misiune. Nu puteam accepta să cad viu în mâinile bolşevicilor. Atrag atenţia lui Oprea, în planul stâng, de unde ne atacă un Rata pe care încearcă sub-maistrul mecanic de bord Pavel Petre să-l lovească dela mitraliera lui. Primit cu foc dela distanţă, rusul renunţă şi îndreaptă atacul său spre avionul celălalt, avionul lui Buzban. In schimb, pe noi ne atacă altul, care prinsese deja într'o rafală lungă şi bine concentrată maşina lui Buzban. A trecut deasupra, a spiralat în atenţia vulturească a lui Moraru, venind ca un burghiu în ampenajul nostru. Moraru, trăgând cu sete, i-a strigat lui Mălăncioiu că vom fi atacaţi sub burtă. Aici intervine manevra abilă a pilotului care i-a descoperit, lui Ciocioană, pe vânătorul rus în secunda aceia când îşi „căuta" linia de tragere... O salvă lungă şi rusul a arătat burta aparatului său. O nouă poziţie a turelei şi Ciocioană a băgat toată banda de cartuşe în trupul Ratei, care s'a repezit într'un plan spre pământ, cu o trenă de fum şi flăcări după el.

Mălăncioiu se înghesuise cu firicelul trupului său pe lângă Ciocioană, să nu piardă cumva un spectacol ca acesta, iar strigătele sale de bucurie au contaminat tot echipagiul. In acest timp, în avionul lui Buzban, echipagiul său sărbătoria, în acelaş fel, victoria lui aeriană, încă un avion inamic luând drumul veşniciei, cu concursul amabil al sergenţilor Nedelcu şi Deac. Lupta se terminase cu victoria noastră netă, cu două avioane duşmane doborîte, datorită numai disciplinei exemplare de sbor şi de luptă a celor două echipagii.

Escadrila noastră avea primele ei două victorii aeriene! Il vedeam acum pe Hedeşiu, la postul său de pilotaj, cu şeful său de bord...; îşi comentau lupta lor desigur, — şi parcă-l aud pe Hedeşiu, în limba lui ardelenească, suduindu-l pe rusul care i-a ciuruit planul drept. Acasă aveau să numere peste 30 de lovituri primite şi să se închine că au fost la câţiva centimetri de prea cinstita moarte.

Dar cei mai fericiţi, în gravitatea lor glumeaţă, păreau să fie Ciocioană şi Moraru care fumau nişte ţigări lungi, cu carton roşu, ţigări dela Adakaleh, cu care îi servisem după ce am trecut Nistrul înapoi. Careva dintre ostaşi l-a întrebat pe Ciocioană:

— Ce-s alea din gura voastră?

— Astea-s ţigări boiereşti, nu-s de nasul vostru!

Şi, precum era protocolul, ne-am strâns cu toţii la cantină, să ciocnim un pahar de vin cu iedul nostru, iedul acesta care nu mai e un ied ca toţi iezii, — şi e tare simpatic la chef!

Opt la unu!

Niţă lucrează de zor la jurnalul escadrilei; are de copiat unele mai vechi dictate de căpitanul Ştefănescu... „Către ora..." Sună telefonul.

— Domnul Căpitan la telefon. Flotila.

Escadrila trebuia să iasă cu un avion. Obiectivul, la Dobrozani.

— Cine pleacă?

— Plec eu, Domnule Căpitan, este rândul meu.

Acesta era „nea Emil", inspector financiar la Municipiul Bucureşti, aterizat în aviaţie de doi ani, de când nu a avut nici măcar o zi desconcentrare. Locotenentul de rezervă Tănăsescu Emil este un tip straşnic. Când l-am întâlnit prima oară la aceiaş scoală, la Pipera, cum era la vârsta la care activii sunt comandori, am fost foarte nelămurit ce l-a îndemnat să vie în aviaţie. Nu-l ştiam ce era, de unde venia. Mă gândiam că poate are mari necazuri materiale... Nu ştiam că în familia lui exista un Dodani, care să-mi explice pasiunea târzie a lui Emil pentru aviaţie. Când m'am lămurit ce este cu dânsul, l-am întrebat, într'un târziu, când ne-am imprietenit:

— Bine, măi Emil, tu eşti un civil onorabil, cu o situaţie atât de bine consolidată, cu o viaţă care

depăşeşte veniturile unui locotenent aviator, — şi, mai ales, eşti la vârsta aceia care exclude riscurile, la vârsta realităţilor echilibrate; ce ai căutat tu în aviaţie?

— Intâi că nu sunt aşa de „vârstnic" cum mă socoteşti tu...

— Am înţeles vârsta ta socială.

— ...al doilea mi-a plăcut arma aceasta, — şi pe urmă am vrut să mă ridic dintre oameni, deasupra lor...

Intr'acest punct ne-am întâlnit şi de aci începe prietenia noastră.

Aşa cum era, îmbrăcat sumar, cu pantalonii lui scurţi, cu basca pe cap, cu trupul lui mare prins în otgoanele muşchilor unui vechiu internaţional de rugby, şi o scurtă, s'a suit în avion cu „clămpăul" după el. Ii spuneam astfel, adjutantului Vârjoghie, din cauza urechilor lui caracteristice, largi şi obosite ca la cokeri. Se însurase de curând, pe front, şi îl năşisem noi, toată escadrila. Niţă, glumiciul escadrilei, nu l-a iertat:

— Finule, care-ţi sunt ultimile dorinţi? Ca să i le spun finei...

Nu era el, Vârjoghie, omul care să se impresioneze de o glumă, nu i-a dat atenţie, numai că i s'au cam lungit urechile, când s'a trezit singur, fără vânătoare de protecţie, în aerul inamic.

— Ce-i facem dom' locotenent, fără vânătoare?

— Lasă că o s'o găsim în zonă.

— Dacă nu pe a noastră, măcar pe a ruşilor.

— Bate în lemn, clămpăule!

Antiaeriana i-a şi salutat cu salve de... proiectile. Numai că trăgeau cam înainte.

— Clămpăule, să ştii că n'au elemente pentru viteza noastră.

— Vine vorba lui „naşu Niţă", s'or fi speriat ruşii că au venit iar „ălea marile"...

Bombele lui Emil încep să curgă, când, ca prin farmec, canonada a încetat.

— V'am spus eu, vorba lui Nită...

N'a avut timp să termine bine ce vrea să spună, că atenţia le-a fost furată de un grup de bombardiere de ale noastre care se întorceau din misiune, cu motoarele în plin, fiindcă le atacaseră vânătorii ruşi. Şi Bloch-ul, venia şi el, spre casă, singur şi bătrâneşte. Cele trei Loss-uri au ieşit repede, datorită vitezei, din tirul vânătoarei inamice căreia, ieşindu-i în cale Bloch-ul singur şi trăgându-şi tot sufletul din el, s'a năpustit pe această pradă neprevăzută şi... comodă.

— Ţine-te bine, clămpăule, ne atacă unu, doi, trei, ...opt vânători ruşi!

Vârjoghie arăta acum, într'adevăr, ca un clămpău încolţit, cu coada strânsă între picioare, apărându-se numai cu mârâitul... Ruşii atacau în viragii largi şi mai ales pe dedesupt, unde credeau ei că e mai vulnerabil avionul. Sergentul Caloianu a prins bine unul în alkan şi nu l-a slăbit din bandă până nu l-a trimis pe lumea cealaltă.

Un singur echipagiu contra opt avioane de vânătoare inamice!

Seara, la masă, a spus rugăciunea Vârjoghie:

— Tatăl nostru carele ești în ceruri...

Şi totuși nu ne venia să credem că au scăpat cu viața, că nu i-a găurit, clămpăului, o ureche măcar...

Tomiuc dela „Blem“

Escadrila noastră are şi o frumoasă activitate sportivă de război. Bunăoară, în săptămâna dela Boteni, am avut chiar un match de footbal cu reprezentativa satului, sfârşit cu victoria noastră la limită. In echipa adversă jucau şi doi foşti elevi ai mei dela Seminarul Central cari, bineînţeles, ne-au menajat oarecum... Dar pe vremea aceia abia începea războiul. Acum ne amenajasem un teren de volley-bal, plasa ne-am lucrat-o noi şi băteam mingea cu năduf. Aşa începea programul de educaţie fizică în fiecare dimineaţă, aşa se termina o după amiază, prin câteun joc la sânge. Intr'o zi am primit vizita camarazilor noştri dela Blenheim, cu atleţi admirabili, — pentru ca de aci înainte, între două misiuni, să jucăm regulat volley. Pe aerodrom activitatea îşi urma programul obicinuit de misiuni ale Ju 88-urilor germane, ale Heinkele-lor lor, ale Loss-urilor noastre, ale Bloch-ului, sau ale Blem-ului. Mai ales acestea din urmă, cred eu, au făcut cele mai multe şi mai frumoase misiuni, sburând adânc în teritoriul inamic, având misiuni de recunoaştere îndepărtată conjugată cu fotografie şi uneori cu bombardament. Dacă avionul de vânătoare este spadasinul aerului, dacă cel de bombardament este o fortăreaţă aeriană mo-

bilă, avionul de recunoaştere înseamnă ochii misiunilor celorlalte, de informaţiile lui culese fără protecţie depinzând acţiuni de mare ansamblu. De pe terenul nostru decolau necontenit Blem-urile, câte unul, cu misiune de supraveghere permanentă în spaţiul Odessei. Adesea ordinul îi găsia pe băieţi încleştaţi în luptă, la fileu; ajunseseră atât de obicinuite trecerile avioanelor peste fileul nostru, că nu mai opriam partida pentru a le urmări cu ochii. Aşa s'a întâmplat când a venit într'un „rase motte" extraordinar, locotenentul Tomiuc Radu, nimeni n'a luat în seamă nici măestria, nici curajul cu care ne-a trecut la rasul fileului, — şi ne-am fi văzut de treabă dacă, nu mai ştiu care, dar tot cineva dela Blem a spus:

— Ăsta-i nebunul de Tomiuc, e prima lui misiune.

— Cum prima lui misiune?

— Abia a venit dela şcoala de sbor fără vizibilitate din Germania.

Şi chiar cu această nouă lămurire ne-am fi continuat jocul, dacă n'am fi zărit „Salvarea" traversând aerodromul. Să fi adus pe cineva rănit? In niciun caz nu ne-am fi gândit că tocmai el, pilotul care executase „rase motte"-ul acela îndrăzneţ, să fie cu umărul blocat de un cartuş de 7,92 mm, cu care a pilotat timp de 40 minute...

Echipagiul său primise misiunea de supraveghere în regiunea Bugas-Odessa. Până la Odessa nimic important. Totul calm. A trecut la 7000 m. deasupra

marelui port rusesc, întâmpinând focul concentrat al bateriilor din apărare. La înapoiere, curiozitatea primului său sbor de război l-a îndemnat să scormoniască mai mult zona, dar de data aceasta îi ies în cale 4 Seversky; echipagiul nu-şi pierde firea deloc şi pilotul încearcă să evite lupta, pentru a câştiga nivelul mării...

L-am găsit la spital pe Tomiuc cu umărul în reparaţie, sub îngrijirea, şi el şi sergentul Coruţ Gh., a colonelului dr. Iancu şi a locotenentului dr. Vintilă şi acolo mi-a povestit detailat aventura lui rusească...

— Am pus motoarele în plin, am intrat mult în mare şi am picat până la un metru de nivelul mării. Dar vânătorii ruşi atacau mereu. Vedeam sărind apa în jurul meu din cauza rafalelor inamice. Ca să nu le prezint o ţintă fixă, schimbam direcţia şi regimul motorului. Intre timp mitraliorul a raportat că a doborît un avion duşman şi că este rănit. Un glonţ îi perforase plămânul. La un moment dat, mi-am simţit şi eu umărul stâng paralizat. Fusesem rănit. Observatorul mi-a spus să aterizez la Galaţi dacă mi-e rău. Era însă primul meu sbor de război, vroiam să aduc avionul acasă, şi am reuşit...

— Dar dacă pilotai cu un singur braţ. de ce ai mai făcut „rase moote"-ul acela?

Tomiuc a început să râdă cu toată figura lui mare şi bună. Este atâta trupeşie într'nsul, încât putea să execute un întreg program de acrobaţii, aşa, cu glonţul în el!

— Dacă rezista avionul cu 12 împuşcături, cum să nu rezist eu cu una singură...

Intr'adevăr, rezistenţa sa de taur a impresionat şi pe doctori, de vreme ce a fost nevoie de patru sorturi de injecţie pentru a-l anestezia...

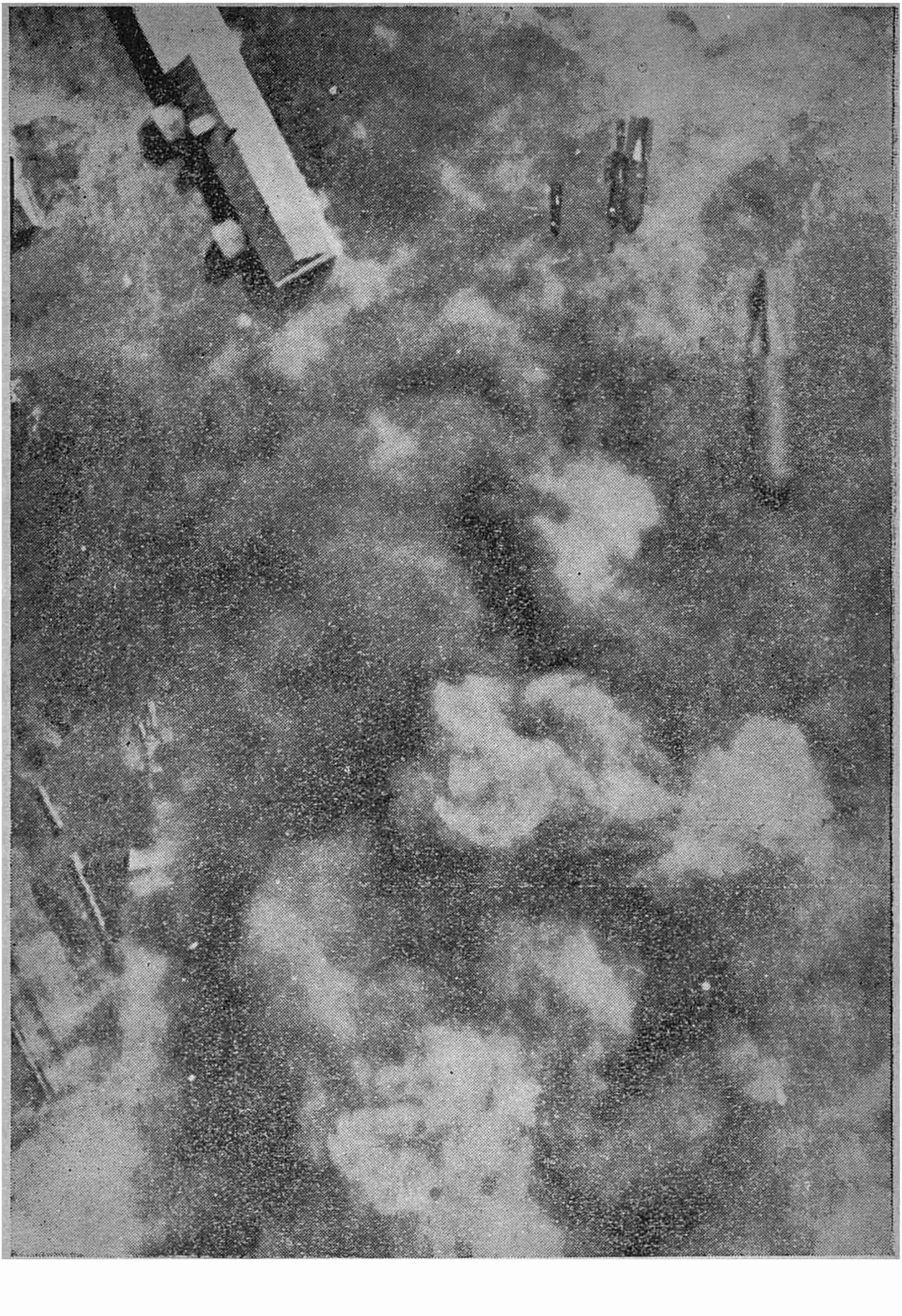
Loss

Ne aflăm într'unul din satele prin care a trecut, în retragere, urgia nesăbuită a bolşevicilor. Fiind, până mai înainte de căderea lui în robire, o colonie germană, satul — în care ne-am instalat operativ — are caracteristicile acestora, adică este aşezat în prelungul şoselei, largă cât o albie seacă de râu, cu casele orânduite după o geometrie foarte regulată, dar... câte au mai rămas întregi? Coperişuri fărâmate, zidărie dărâmată, iar pe unde mai sunt în picioare, au rămas să adăpostească şoarecii şi cucuvăile... atât de familiare, dealtfel, peste tot pe aici, pe unde au trecut corbii aceştia de avuturi omeneşti.

Este atâta pustiu, noaptea, mai ales noaptea când cerul e limpede şi luna se revarsă toată peste liniştea satului... Din clopotniţa retezată a bisericii se svântură câte-o cucuvea sgâriind dumnezeirea acestor nopţi de reculegere cu şfichiuitul de biciu al ţipătului ei. Ne-am obicinuit atât de mult cu ele, încât nu mai avem impresia primelor nopţi fără somn, când ni se părea că fiecare glas de cucuvea coboară de pe casa noastră. Mai greu a fost până ne-am împrietenit cu milioanele de şoareci, care ieşiau din toate părţile, mici, cenuşii, sprinteni, neastâmpăraţi, din pământul pe care-l găuriseră ca pe-un

caşcaval, din lemnăria bordeielor, din zid. Nu aveam leac, nu aveam armă contra lor. Au încercat, câţiva mai sensibili la vedera lor, să-i execute pe loc pentru obrăznicia de a-şi permite să se strecoare în aşternut de eroi! Dar tot nu s'au potolit. Am inaugurat fiecare sisteme din ce în ce mai ingenioase, cum bunăoară pe acela de a pune picioarele patului în cutii de tablă pline cu apă; se pare însă că musafirii noştri aveau o experienţă mult mai savantă căci ei tot s'au urcat în aşternut, pe sub pătură, peste pătură, până a ajuns unul mai îndrăsneţ, drept pe gura unui simpatic şi foarte sgomotos — în somn — ofiţer, făcându-l să sară ca un ţânţar prin întunericul camerii, după infractor, cu intenţii asasine; şi nu le puteam avea decat astfel, de vreme ce rodeau tot, carte, geamantan, pânză, haină, şoarecii aceştia fără obraz!

Nici la teren, acolo unde stam toată ziua în aşteptarea ordinului, nici chiar atunci când ne-am construit bordeie în pământ, nu am putut scăpa de ei, făcându-şi, printre grinzi, adevărate piste de întrecere, prăbuşindu-se uneori, din cauza svânturelii lor, pe urloiul dela sobă, unde ardeau de vii. Nici în avion; unde se urcau pe unde apucau; cabina toată era îmbibată de mirosul lor caracteristic. Se trezea astfel radiotelegrafistul, când încerca să pună în funcţiune aparatul de radio, cu câte un şoricel sburător, înebunit de spaimă, că a fost surprins tocmai când găsise ceva bun de ros, învelişul cleios al bobinelor sau, cum mi s'a întâmplat mie, când mă pregătiam să fotografiez un obiectiv bombardat, să mă

Dalnic 2 Octombrie 1941... Cea mai frumoasă misiune, când am atacat la sol, la 50 m., trupele, carele şi amplasamentele bolşevice. Cădeau bombele cum se scutură nucii ..

Cu Dumnezeu în echipagiu.. Numai aşa a putut scăpa echipagiul Lt.-C-dor av. Iosifescu N., Comandantul unei formaţii de luptă şi Lt. av. rez. Dumitru I. din-tr'una din cele mai dramatice lupte aeriene pe cerul Odessei

Doi sburători în aşteptarea ordinului de decolare: Cpt. av. Dumitru N. şi S-lt. rez. av. Vasilescu Gh. Misiuni multe au la activul lor şi prin grele încercări au trecut. Zâmbetul ce li se citeşte pe buze vorbeşte mai mult decât orice prezentare...

trezesc cu un astfel de musafir, ieşit pe marginea unui tambur de cartuşe, privindu-mă foarte curios şi surâzându-mi chiar foarte prietenos...

Dacă noi nu eram, pentru lighioanele acestea, un pericol pe care să-l ocolească cu tot dinadinsul, intrau însă regulat în panică de cum auziau prin apropierea găurilor cu care perforaseră tot aerodromul, piuitul unei găinuşe care a făcut tot timpul campaniei de strajă în cortul comandant al grupului Loss. Cu noi erau atât de docili şoarecii că, seara când ascultam muzică la radio, la Meteo, ieşiau zeci şi zeci ca 'n legenda cântăreţului de flaut, — şi începea o bătălie şi o îngrămădeală pe câte-un miez de pâine, de parcă ar fi fost prizonierii ruşi, abia căzuţi pe mâncare bună; ba pe unul mai cutezător, care se urcase pe mânecă până în palmă, l-am ferecat de gât cu un firicel de sfoară şi, aşa in sgardă, l-am plimbat cuminte peste tot, l-am dus şi la camarazii dela grupul celălalt, unde era să mi-l înhaţe găinuşa lor, cel mai cumplit vânător de şoareci, pe care originalul lănţişor de sfoară nu l-a putut convinge că e căţel...

Aci, la Loss, mai găsiam şi o cantină foarte „tehnic" organizată, şi unde, când nu eram în alarmă, ne strângeam la o „scobitoare" cu aşii ciocurilor, — sburătorii acestui grup cari şi-au lăsat ciocuri, cu consemnul de a şi le rade în ziua sfârşitului campaniei, când urmau a fi desfundate şi sticlele de şampanie din raftul de sus dela cantină... Cât timp le-am tot privit, acolo sus, prăfuite de aşteptare, sub paza expresă a ordinului Comandantului şi sub ochiul a-

tent al adjutantului Negru!.. Câţi şi de câte ori, n'am venit cu gândul poznaş de a le desfunda pe 'nfundate...

— Aţi văzut cum stau şampaniile ca fetele de măritat pe muntele Găina?

— ...

— Eu cred că Odessa nu mai cade din cauza lor...

— Sunt convins! mă completază „Jan Jorj" acest băiat în care veselia gâlgâie ca vinu 'n ulcior.

Dar Negru este destul de abil, înţelege vorba noastră pe ocolite şi ne 'mpinge o sticlă de vin cu care ne ia văzul. Nu puteam fi noi supăraţi pe el, căci e atât de blond şi de ştrengar...

Ciocurile loss-iştilor le da un aer puţin bizar, un aer care exprima chiar conţinutul lor sufletesc excitat, întins la maximum, gata să facă explozie, ca orice suflet care a plecat cu moartea în peţit.

Locotenentul mecanic Patriki Munteanu, cu tenul lui închis, tuciuriu, cu muştaţa lui haiducească, ciocul bogat, moale, aproape leneş şi ondulat şi cu privirile sale agitate de tătar, realiza un minunat cap exotic, pe care-l vedeam pe umeri puternici de hun, alergând furtună, în peisaj de stepă nogaică, călărind pe pieile duşmanilor înfrânţi...

I-am spus într'o zi:

— Dacă ai cădea prizonier, ai avea un mare sorţ de scăpare.

— Care?

— Cu figura asta mongolică pe care o ai, te-ar crede mai curând un „tovarăş" din Siberia...

— Şi dacă ar afla?

— A! Dacă ar afla că eşti tatăl motoarelor unei Flotile care-i „bumbăceşte" de atâtea luni cu bombele ei, ţi-ar jumuli ţapu' din barbă fir cu fir, pe 'ndelete, să nu care cumva să scape vreunul...

Indiferent de aceste perspective, loss-iştii îl purtau (afară de spâni!) cu demnitate. Chiar cu o demnitate asiriană ca a căpitanului Danielescu, un brav, comandant de escadrilă, cu un suflet bun ca pâinea. Era în fond mascota lor ciocul şi cred că ciocul le-a purtat noroc; făcea legătura lor sufletească cu materialul, materialul acesta care, când sbura, tăia aerul elegant şi discret ca un val de malacovuri, dar fin şi nesigur ca un ceasornic ţinut în ploaie. Şi sburătorii au, tocmai ei, superstiţiile lor. Unii au o cruciuliţă sau un mărţişor, atârnate de mâini scumpe de mamă sau de femeie iubită, alţii îşi lasă barbă. Un singur cioc în echipagiu era deajuns ca să le poarte noroc.

Aşa cum i-a folosit bunăoară prietenului meu Adrian Burcă în ziua aceia minunată şi cumplită când, făcând echipagiu cu adjutantul Bălan şi sergentul Iordache, a scăpat din atacul a... 15 avioane bolşevice de vânătoare. Tehnic vorbind, pilotul a împins manşa, a coborît la firul ierbii şi, folosind ondulaţiile terenului, fofilându-se prin ele, a ratat intenţiile ultimilor 6 vânători ruşi care se luaseră după „loss"-ul singuratec. A fost atât de rapidă manevra, cât şi-a plimbat palma lui liniştită, dela mustăţi până la poalele ciocului, prietenul meu Adrian dela Loss...

Odessa

Odessa este asediată de o bucată bună de vreme, ceiace se pare că a luat oarecari proporţii în mintea celor cari pescuiesc în ape turburi. Şi totuş se vorbeşte acum de Odessa şi de Leningrad, cum se vorbia mai înainte de Kiev, care a căzut fără drept de apel. Tot aşa va cădea şi Odessa, tot aşa vor cădea şi celelalte rezistenţe încăpăţânate ale ruşilor. Fiecare la rândul şi la timpul ei. Dece, atunci, nevoia de a o creia, când pe front nu exista, obsesia Odessei? Şi desigur acolo se sufere, în liniile noastre de asalt! Insă se sufere în luptă, la trântă neîntreruptă cu moartea, — iar fiorul bătăliei este cel mai tare anestezic al neliniştilor... şi rănile încep să doară abia de acolo de unde tunul nu se mai aude...

Noi nu ne-am plictisit, aici pe front, cu încăpăţânarea Odessei. Mi-am dat seama, prima dată, că rezistă, când m'a întrebat într'o permisie, un prieten, pe bulevardul cu cinematografe şi femei frumoase: „cât mai rezistă Odessa?" Iată o întrebare care nu mi-a permis să-mi lămuresc interlocutorul... Chiar aşa precis, nu puteam să ştiu! Că a auzit el că au venit acolo Spitfire-uri, că au debarcat englezi... Sub

avalanşa aceasta informativă, n'am putut decât să răspund:

— Bine, dar eu vin de acolo şi ar fi firesc să cunosc mai just situaţia...

— Curios! Eu parcă aşa auzisem... Dar, atunci, de ce nu cade odată?

— O să cadă, dragul meu, aşa cum a căzut şi Kiewul...

— Ei, Kiewul! Odessa e cu totul altceva, este un *„cap de pod!”*

— Tocmai de asta, trebue ca operaţiile să fie conjugate de aşa fel, încât să fie dezorganizat dispozitivul său defensiv. Iar timpul lucrează aci în avantajul nostru, este arma cea mai neiertătoare pentru rezistenţele izolate.

— Păi tocmai aici e chestia, că Odessa este liberă pe mare!

— Hm! Mă îndoiesc, de vreme ce vasele lor sunt interceptate de aviaţie. Căderea Odessei este chestiune de timp, din punct de vedere operativ ea fiind complet neutralizată. Ai văzut o luptă dintre un păianjen şi o muscă? Ai văzut că mai întâi o învăluie până o imobilizează în ghemul tors de el? Aşa şi cu Odessa, este încă în faza aceia finală în care încearcă să se desprindă din păianjenul strânsorii noastre, şi de ce o face, de aceia se încurcă mai tare.

— Da, dar când se va sfârşi?

— Poate mâine, poate într'o lună...

Gândul meu a alergat la camarazii, la minunaţii mei camarazi de sbor, bravii de ei!

Ii revăd aliniaţi, în careu, aşteptând pe Comandantul Flotilei.

Un moment de reculegere pentru toţi eroii Flotilei. Comandantul, în tăcerea sacerdotală a careului, evocă pe cei mai viteji dintre noi.

— Prezent!

— Prezent!

— Prezent!

De mai multe ori: Prezent!

— Acum domnilor, iată situaţia, frontul... Noi vom fi gata să acţionăm...

Odessa!

A câta oară, în războiul în care ne despicăm destinul cu spada, trebuie să acţioneze băieţii?... Nimeni nu se clatină, nici unul nu se înlătură de la o misiune. Dimpotrivă, i-am văzut înghesuindu-se pentru a pleca, deşi ştiau că acolo este iadul între cerul şi pământul Odessei!

— Mă duc eu, Domnule Comandor, fiindcă n'am decât 25 de misiuni. El are mai multe!

Aceasta este Odessa cea adevărată, nu Odessa îndoielnicilor, ci aceia a celor cari luptă cu viaţa lor să o cucerească: un simplu „obiectiv", atât şi nimic mai mult. Se duc băieţii să o lovească, în punctele ei militare, ca şi cum s'ar duce să se plimbe la Bucureşti. Şi i-am văzut cuprinşi de plictiseală când s'a întâmplat să n'aibă nici o „eşire" în acea zi, pentru

ca să le strălucească iarăş soarele bucuriei în ochi, când se suna alarma.

Tocmai de aceia, fiindcă pentru luptători, Odessa nu-i măgăoaie, va cădea de ar avea într'însa şi pe dracul!

Cu Dumnezeu în echipagiu deasupra Odessei

„Capul de pod" dela Odessa, unde ruşii au aglomerat tot materialul, în retragere, din Basarabia şi Transnistria, — şi unde încearcă o disperată rezistenţă, lipsiţi probabil de informaţii reale asupra situaţiei tragice în care se află — a devenit pentru aviaţia noastră de bombardament, poligon de tragere, cimitir de bombe. Zilnic, şi în valuri repetate, bombardierele noastre îşi descarcă pântecele peste, şi în jurul Odessei, sprijinind cu tone de moarte svârlite de pe cer, eroicile eforturi ale trupelor terestre. Acolo, în iadul unde ultimile resturi sovietice se svârcolesc în neştire, artileria aerului îşi face cu prisosinţă datoria.

Detaşat la alt material, sunt acum într'un grup de Heinkel, avioane suple de bombardament greu. Echipaj şi maşină fac corp comun, în misiunile în care, performanţele ei şi intimitatea aparaturii de bord se îmbină perfect cu un personal navigant de elită, călit în cele peste 160 de bombardamente executate până acum, în cele mai dificile misiuni, în cele mai variate circumstanţe. Iată, bunăoară, atacul asupra unei gări importante din Odessa, obiectiv militar de primă ordine, pentru că pe aici se scurgeau înainte,

spre liniile de fortificaţie, trupe şi muniţiuni, — şi tot pe aci se scurgeau trenurile în retragere; pe-dealtă parte, cum Odessa nu mai este ceiace se chiamă un oraş deschis, ci a devenit un bastion de amplasamente de artilerie, aci, — în jurul acestei gări, şi-au stabilit, ruşii, baterii grele de rezistenţă înverşunată. Piesele acestea, care svârliau foc ucigător în bravele noastre trupe de asalt, trebuiau aduse la tăcere.

Pentru acest obiectiv, un grup de Heinkele primeşte ordinul să iasă cu un număr de 4 patrule la interval.

Primele patrule au surprins inamicul care, odată trezit — şi cum de o lună de zile el stă în alarmă necontenită — şi-a proiectat în aer vânătoarea, iar bateriile de antiaeriană toate, toate (şi sunt puzderie pe frontul Odessei!) şi-au făcut mâinile streaşină scrutând cu înfrigurare cerul; aşteptau, cu elementele pregătite, valurile următoare de bombardament. Şi-au ciulit şi şi-au lungit urechile când sgomotul motoarelor s'a făcut auzit pe cer, prevestitor de vreme rea... Trei păsări falnice, trei Heinkele româneşti acopăr zarea şi întunecă ochii şi gândurile duşmanului, de spaimă. Este patrula condusă de lt.-comandorul Iosifescu Nicolae, pilotul avionului cap.

Bateriile antiaeriene dela Odessa şi de pe vasele din port ridică un baraj înfricoşător cred, cel mai năprasnic din tot războiul. Este memorabilul baraj din ziua de 17 Septembrie. Totuş misiunea trebuia executată. Abia acolo, dincolo de pânza de foc a ina-

micului, era rostul bombardierelor noastre care își vor urma, calm, drumul lor dramatic.

Din Odessa și port, antiaeriana ridicase puzderie de balonașe negre sau albe, care se adunau ca nourașii în jurul patrulei. Ea totuș trebuia să treacă și și-a continuat drumul. Avionul comandant se cutremură tot și, simultan, radiotelegrafistul anunță prin intercomunicație: „un proectil a trecut prin fuselaj". Uf! bine că e numai atât! La bord, pilotul și observatorul își schimbă impresiile; din seninul mării, răsar 4 Seversky. Să fie sănătoase! Avionul își deschide trapele și observatorul, locotenentul de rezervă Dumitru își așteaptă calm ținta. Pilotul vedea cum vânătorii ruși vin întinși la pradă sigură, — stimulează atenția mitraliorilor și-și vede liniștit de drum.

Dar timpul trece greu, colosal de greu, parcă s'a oprit în loc, avionul e nedelestat și vânătorii inamici și-au încolțit prada. Formația patrulei fiind lărgită din pricina antiaerienei, un vânător rus s'a insinuat și atacă din spate, cu maximum de foc, avionul lt.-comandorului Iosifescu. „Cățelele "rusului au nimerit bine și se declară incendiu la motorul stâng; pilotul nu-și pierde firea, menține avionul pe direcție cu un singur motor, — și luptă să nu deranjeze dâra de bombe pe care locotenentul Dumitru o sămăna cu incendii și explozii pe obiectiv. Timp suficient pentru vânătorii inamici, ca să revină la atac. Deaceia aci stă măreția misiunilor de bombardament care, sfidând barajele de antiaeriană, apărându-se cu furie

de atacurile de vânătoare, nu-şi schimbă drumul, nu-şi abandonează lupta, decât învinse sau învingătoare. Sunt misiuni de jertfă sau, cum spunea lt.-comandorul Popişteanu Al. dela vânătoare, căzut mai târziu într'o luptă aeriană: *„voi dela bombardament sunteţi adevăraţii eroi — fiindcă n'aveţi voie să vă feriţi dela moarte când vă taie calea".*

Abia acum, cu misiunea de bombardament terminată, avionul degajează cu un motor, dar a rămas izolat şi de patrulă şi de vânătoarea noastră de protecţie angajată în urmă, peste forţele ei, cu o droaie de „ereţi" ruşi (pe care până la urmă îi va dovedi).

Urmărit, hărţuit, atacat cu rafale ucigătoare de două Severskf, lt-comandorul Iosifescu pică cu toată viteza, manevrând tot timpul aparatul, stânga-dreapta, frângând astfel linia de tragere a atacatorilor care se înverşunau să-l doboare. Heinkel-ul îşi are clipele numărate. Numai Dumnezeu şi vâna cu care trag mitraliorii, încurajaţi tot timpul pe fonie de comandantul lor, îl mai pot apăra.

In fund, spre Bugaz, se vede un strat de nori lat de vre-un km. Către acolo aleargă din toţi muşchii lui de oţel avionul lt.-comandorului Iosifescu. Dar este drum până acolo! Si iarăş echipagiul numără clipele care parcă s'au oprit locului; vânătorii ruşi sunt mai furioşi, din ce în ce mai înrăiţi. Vor să-l sfârşască şi-i sparg şi rezervorul de benzină dela celălalt motor, cel cu care mai mergea. Aleargă acum cu abia 180 km. la oră. Munca pilotului este is-

tovitoare, alimentând necontenit din rezervorul celălalt. Avionul este ţintă comodă pentru vânătorii ruşi. Şi cu toate acestea, calm, un om, tocmai cel care aprecia mai bine sinistrarea aparatului, domina situaţia încurajându-şi trăgătorii: pilotul.

Mitraliorii trag cu nemiluita. Lupta este aprinsă. Locotenentul Dumitru este cu mâinile pe mitralieră şi cu atenţia peste tot, pentru a putea surprinde curcubeiele pe care veniau în atac ruşii. Dumnezeu este şi El în echipagiu, căci sergentul radiotelegrafist Ionescu V. şi sergentul t. r. Horoiaşu isbutesc să doboare un Seversky.

Nu era de ajuns. Goalul de onoare era marcat, partida totuş nu putea fi, nu trebuia pierdută. Iată, salvator, norul acesta lat ca o plapumă, care îi învăluie acum ocrotitor.

Extraordinar! Nici aici nu se va sfârşi filmul acestor peripeţii, căci vânătorii ruşi trec peste nori cu intenţia de a intercepta avionul românesc la ieşirea din strat. Pilotul român i-a văzut, le-a ghicit intenţiile şi zâmbeşte uşor, peste manşa pe care o apleacă pe stânga, iar avionul schimbă, nevăzut de inamic, direcţia; erau salvaţi căci ruşii s'au înşelat cu propria lor şmecherie.

Pericolul vânătoresc trecuse. Avionul intră în liniile noastre trăgând greoiu dintr'un motor.

Pentru pilot, drama nu se consumase. Căci avionul nu mai era, după convulsiunile luptei aeriene, în stare de sbor normal. Ciuruit peste tot de schijele

de antiaeriană şi de gloanţele de mitralieră, siguranţa echipagiului stătea în mâinile pilotului. Un singur motor în funcţiune. Elicea împuşcată. Aparatul în sensibilă limită de viteză. O sensaţie penibilă de nesiguranţă încearcă să cuprinda muşchii pilotului şi să-i spargă calmul său excepţional. Dar lt.-comandorul Iosifescu era prea călit pentru a se lăsa antrenat de panică. Nu-l speriaseră, pană acum, cele 26 misiuni de războiu, cu atacuri furibunde şi robinsonade executate cu avion greu de bombardament, la rasul pământului, înfruntând răcnetul sgribulit al tuturor armelor din amplasamentele atacate. Nici atacul din iadul dela Dalnik al celor 30 de Rata, unde l-a salvat numai curajul şi spiritul de jertfă şi devotament al echipagiului celor doi sublocotenenţi Gănescu Réné şi Boldur Radu, cari au picat, cu o îndrăsneală de legendă, în cercul de vânători duşmani degajând astfel de orice pericol avionul comandantului lor. Nici al altor cinci Rata, la Tighina (unde acelaş sergent t. r. Ionescu V. a mai doborît unul). Nici vulcanul de antiaeriană dela Vakarzani. Nimic din năprazną de foc şi plumb a războiului nu i-a clătinat seninul său sufletesc.

Aşa, cu piciorul anchilozat dintr'un vechiu accident de Cupă, bravul pilot luptă cu toată fiinţa să ţină avionul în mâini, prin remuri care îl puteau angaja dintr'un moment într'altul. După 30 de minute de întârziere, dat dispărut de echipagiile celelalte, avionul He 19, tuşind din toate mădularele, venia la aterizare.

Trenul de aterizare nu iese (pompa de presiune era împuşcată) şi îl scosese, cu manivela, observatorul cu ajutorul unui mitralior care anunţă că şi gamba dreaptă este lovită. Noaptea se îngână, pista abea se vede, dar avionul aterizează perfect şi echipagiul dispărut descalecă din misiune, nevătămat.

Entuziasmul camarazilor a fost o explozie de sinceră bucurie, dela cei mai tineri băieţi, admirabila promoţie a escadrilei 80, până la Comandantul Grupului, lt.-comandorul Landman Paul, alt minunat exemplu de temeritate pentru personalul navigant subaltern, în tot atât de multe şi din cele mai grele misiuni ale grupului său.

Pipăit pe toate părţile, ca pe o bijuterie scumpă, avionul nr. 19 poartă 54 de lovituri de mitralieră şi un proiectil de antiaeriană. Sergentului Horoiaşu, un glont i-a muşcat pielea laringofonului, la câţiva milimetri de a lui personală. O rafală de mitralieră i-a trecut sergentului rtg. Ionescu V. printre picioare, făcându-i sdrenţe pantalonii de piele. Iar în lansatoarele din spatele pilotului şi observatorului, schijele sunt împlântate peste tot.

Misiunea însă a fost executată.

Dacă şi Dumnezeu a fost în echipagiu...

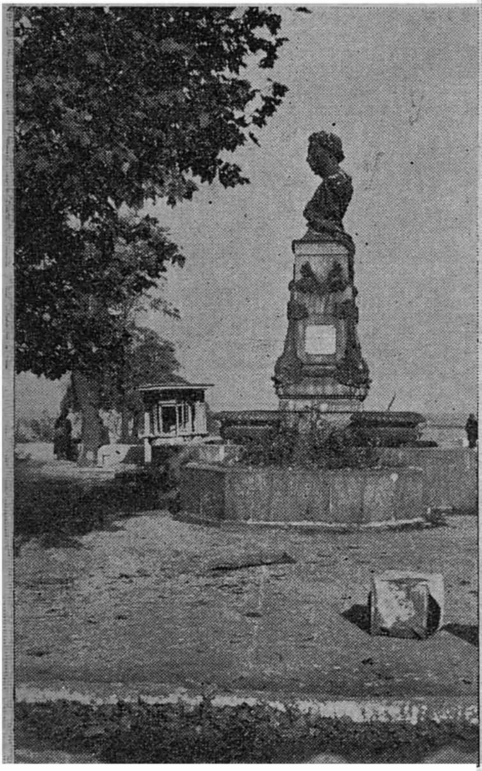

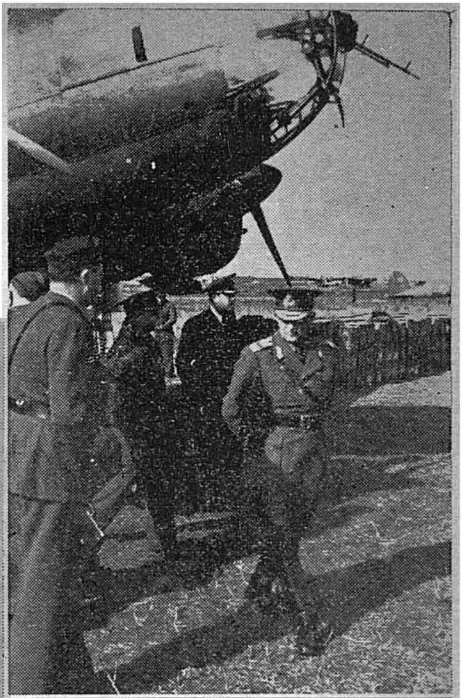
Ministrul Subsecretar al Aerului, şi Comandantul nostru, al Sburătorilor, d. General av. Jienescu — în mijlocul nostru, pe front. D. Lt. C-dor Landman Paul îi prezintă cele mai proaspete fotografii luate deasupra obiectivelor.

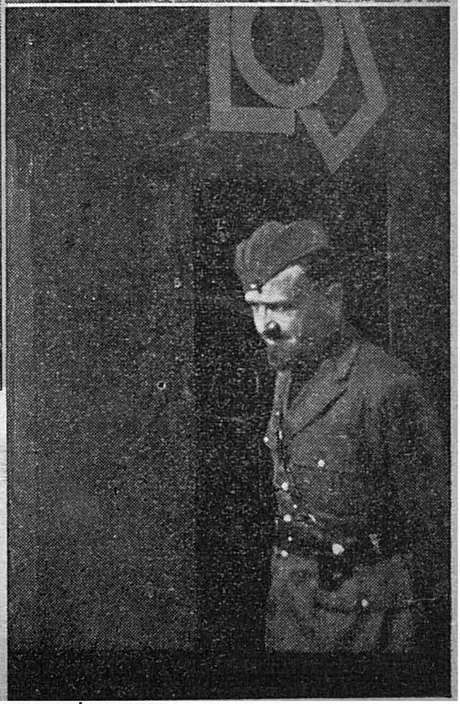

Insuşi Comandantul Flotilei, d. C-dor Al. Sahini — a pornit în misiune (Lt.C-dor Nagaevski la manşă) în fruntea unei puternice formaţiuni de bombardament.

pecţie pe terenul nostru de lucru: pu-
înainte de căderea Odessei, unde s'a
strat nevătămată, statuia lui Puşkin, ca
privească cu ochii lui de piatră dezastrul
din port.

Comandantul Loss-urilor, Lt-Cdor Slăvescu la postul de comandă al grupului său eroic.

Atac la sol cu bombe şi mitraliere

De mult nu mai prinsesem o dimineaţă aşa domoală, că ne-a surprins cu flanela pe noi un senin ca un cuptor cald. Risipiţi care pe unde, ne aşteptam ordinul de misiune, tot atât de cotidian ca şi zorii de ziuă. Unii stam la staţia Meteo sau, cum i-am spune noi, „hotelul Grupului" unde locotenentul profesor Andrei este un gospodar şi un amfitrion de rasă, fiindcă găsim acolo muzică, — şi somnul este mai lesne între două misiuni, cu toţi şoarecii cari ne caută zahăr prin buzunare şi cu care ne-am obicinuit cum se obicinuiesc câinii cu purecii. Tocmai comentam cu mult haz un comunicat înfometat al Moscovei, care anunţa o formidabilă pradă de război, ce se ridica la colosala cifră de... 200 cutii de conserve...

Intre timp, pe semne, se petrecuse ceva pe front şi infanteriei noastre i se făcuse dor de noi. Aşa că, în goana mare, la sala de informaţii (propriu zis bordeiu) şi apoi la avioane, am şi decolat cu misiunea unui atac furios la sol: *memorabilul atac dela 2 Octombrie.*

Trebuie să precizez că această misiune, adică atacul la sol, este cel mai romantic aspect al aviaţiei

grele de bombardament. Dar Heinkel-ul nu este nici la primul lui asalt, nici la ultimul. Se mai aventurase el, şarjând cu toţi caii-putere ai motoarelor lui, la Tiraspolski, unde formaţia a coborît cu un curaj hiperbolic la 50 de metri cu bombele, revenind la firul ierbii, să măture cu mitralierele, ce mai scăpase din bombardament.

Un atac la sol este brevetul de măreţie şi sacrificiu al bombardierelor; obiectivul este răscolit până în măruntaele lui, iar riscul este la punctul său de fierbere, avionul putând fi lovit şi cu... bâta! Incleştarea aceasta cu inamicul... este pentru aviatori ceia ce înseamnă, pentru infanterişti, atacul la baionetă. Nu pot sfârşi lupta decât biruitori sau înfrânţi, — acolo în inima obiectivului. Pentru acestea toate; asemenea misiuni cer o structură sufletească şi un suport moral de o densitate cu totul specială. Primul care dovedeşte este însuş Comandantul grupului care, citind ordinul de operaţii, spune:

— ...aşa că atacăm la mică înălţime. Intrăm pe aici, picăm la obiectiv şi degajăm pe stânga. Merg şi eu cu voi!

Normal ar fi să rămână la teren, suntem destui noi; dânsul ştie însă că prezenţa comandantului în fruntea formaţiei sale este o datorie pentru el în misiunile mai dificile şi este un stimulent pentru ceilalţi. La teren este, mai tot timpul, învăluit într'o plictiseală rece; numai când soarbe din absintul bombardamentului la inamic, numai atunci vine incendiat la cort: „aţi scos poze, mă?"

Ne-am apropiat. Vedem bine obiectivul care ne aşteaptă tăcut; ruşii încă nu ne-au ghicit intenţiile. Nu pot şti că moartea, pe care o aducem în pântecele balaurilor noştri, este destinată lor. Işi pregătesc totuş pe 'ndelete telemetrele şi îşi potrivesc unghiurile. Ei bine, acum au înţeles! Aparatele noastre au lăsat de bot în jos şi picăm, picăm cu motoarele şuierând. Au înţeles, dar aşa cum înţeleg naufragiaţii că se scufundă abia când se îneacă. Motoarele flueră de parc'ar fi, în urechile lor, urletul sirenelor dela toate fabricile din Odessa... Şi le văd cum vin în capul lor, haiduceşte, la luptă pe viaţă şi pe moarte, avioanele româneşti. Fug, care în contro, ca şobolanii; au rămas la piese cei surprinşi şi trag, trag, cu nădejdea că poate le doboară, dar smeii noştri trec prin furtuna de gloanţe şi varsă moarte în duşmani. Cad bombele cum se scutură nucii, exploziile sunt uriaşe, — şi dâre de foc şi fum răscolite, cu tancuri întoarse pe dos şi bolşevici ridicaţi pe umerii exploziilor, marchează trecerea noastră. Atacăm până la 60 metri.

Inaintea noastră se ivesc bolşevici risipiţi şi exaltaţi de sgomotul exploziilor şi de spaimă, trăgând cu armele în avioane, cum trăgeau sciţii cu arcul în soare. Mitraliera din bot le trimite un şpriţ de gloanţe şi-i mătură bine alta din spate, care face stropitoare de plumb printre dârele de bombe. Privim înapoi. O dună de fum cu explozii care mocnesc. Pe acolo au trecut Heinkele-le! Au fost barăci, corturi, campamente şi nu mai sunt. Au fost tancuri,

care de luptă, maşini, tunuri şi depozite, dar nu mai sunt. Au fost trupe care încercau o rezistenţă fără sens în şanţuri şi de după metereze de neînvins pentru piepturile brave ale infanteriştilor noştri, — şi au căzut.

De pe o lizieră de pomi rari, o baterie a tras, înfrigurat, în primul val de avioane; atât i-a fost, căci reperată de patrula următoare, a primit un dar de bombe care i-a amuţit gurile de foc. Sau cum ar spune unul dintre autorii acestei acţiuni; locotenentul Ion Gheorghe:

— ...i-a stat ceasul, n'au mai rămas decât arşicele, din bateria aia obraznică!

Zece tone de bombe pe Fomina Balka

De câteva zile, Grupul se află într'un repaos determinat de împrejurări care depăşesc indiscreţia noastră — gata totuş de acţiune, cu echipagii şi material în alarmă. Insă o aşteptare comodă, degajată, aşa cum stă bine unei mari familii de sburători; în timpul acestei odihne neaşteptate am simţit înverşunându-se în ochii lor, în ochii camarazilor mei, nerăbdarea de a se declanşa o misiune. Cum auziam sunând telefonul, ridicam toţi fruntea din fundul preocupărilor respective şi auziam pe unul dintre noi zicând: „însfârşit asta-i misiunea!" Şi aşa, omorînd vremea cu tutun şi nădejdi, într'o zi, bucuria iar a scăpărat prin iasca din piepturile camarazilor mei; undeva pe frontul Odessei s'a ivit încă un prilej minunat de demonstraţie a puterii Heinkele-lor noastre de bombardament.

La Fomina Balka, — trupe masive bolşevice viermuiau ca într'o căldare. „Eşirea" aceasta însemna o nouă fază operativă în activul grupului, aerul inamic era oarecum mai nefamiliar, cu eventuale surprize pe traiect, încât Comandantul Grupului, acest temerar şef de unitate care n'a lipsit din niciuna din misiunile de maxim efect şi de periculoase atacuri, trebuia să fie şi în fruntea celei de azi. Misiunea acea-

sta cerea într'adevăr un om de capacitatea combativă a lt.-comandorului Landman Paul. Cum Grupul nu mai pipăise reacţiunea inamică pe cerul Odessei, Comandantul lui s'a suit la bordul avionului pentru a face personal sondajul acestei reacţiuni, cu calmul său statuar şi cu ironia aceia subţire ca o foiţă de ţigare, din colţul gurii, care îl face atât de agreabil, temut de subalterni.

Formaţia decolează în crăpat de dimineaţă, cu frig sgribulit de toamnă pripită; cerul are un senin aparent, cu pâclă, iar vizibilitatea aburită, încât bălţile Nistrului par fantomatice limbi de ceaţă. Dincolo de ele se aşterne, în faţa grupului de avioane, un covor de nori, un banc lung cât o zi de post, cu ondulaţiile îngheţate, ceia ce îngreuiază navigaţia, formaţia având dedesubtul ei complet acoperit. Adică să fie norii aceştia bosumflaţi şi sanchii, atât de proteguitori pentru inamic, încât să le acopere tot spaţiul? Poate că totuş se vor sparge undeva, pentruca observatorii să poată scormoni pământul duşman şi avioanele să-şi descarce tonele de bombe destinate obiectivului. Ici, colo, ţesătura norilor încearcă să se subţieze, totuş marea nu-i nicăieri, Nistrul nici el, nici lacurile Odessei. Pentru Comandantul formaţiei se pune o problemă de urgenţă: va păstra altitudinea de bombardament ordonată (din cauza reacţiei de foc excepţională din zonă) sau va sparge plafonul căzând pe obiectiv dela ori cât de scurt ar fi acesta? Lt.-comandorul Landman Paul este omul hotă-

rîrilor instantanee şi al celor mai năsdrăvane „inițiative de obiectiv". Poate, prin minte îi trec acum instantanee din misiunea când a avut de executat un bombardament asupra aglomerărilor de trupe şi a podului dela Talmaj-Cebruciu... Tot aşa era cerul şi atunci, proteguitor de acoperit, cu nori grei şi îmbulbucaţi, pentru duşmani. Izolată, şi fără protecţie de vânătoare, patrula condusă de dânsul a coborît sub nori; a făcut un ocol spre est, a intrat în Ucraina pe limanul Kukurgan şi de acolo înapoi, înăuntru, atacând obiectivul dela câteva sute de metri. Incălzit de atacul îndrăsneţ şi de licuricii armelor inamice care încrucişau drumul avioanelor, a revenit cu toată patrula şi — la 50 de metri — a mitraliat cu maximum de foc trupele bolşevice înebunite de spaimă, când s'au văzut semănate de gloanţe, după ce au fost, cu câteva clipe mai devreme, plouate cu tone de bombe.

Comandantul formaţiei a înţeles ce are de făcut şi de data aceasta, când norii se arătau tot atât de îndărătnici. Decizia era luată, iar pilotul, băiatul acesta doldora de veselie, locotenentul Ion Gheorghe, pică prin nori trăgând toată formaţia după el.

Şuieratul motoarelor se înfige prin întunerecul norilor, ca tunetul, în auzul trupelor bolşevice; deasupra Dalnikului. Iată obiectivul, dincolo... Spre el, în linie dreaptă, cu toate că de pe pământul inamic s'a deslănţuit urgia focului antiaerian. In jurul avioanelor încep să se spargă proiectilele cu nemiluita.

Avioanele vâslesc printre explozii, fără să-şi schimbe drumul. Echipagiile sunt la post, calme, hotărîte. Armamentul antiaerian inamic trage furios. In dreapta se văd distinct organizaţiile inamice, ca nişte uriaşe caracatiţe.

La bordul avionului comandant, căpitanul Dumitru Mihalache îşi vede liniştit de treabă, plecat peste vizor şi tabloul de bombardament. Afară, pocniturile de antiaeriană se îndesesc şi se aud din ce în ce mai aproape de inima avionului. Schijele încep să treacă prin planuri şi fuselaj. Comandantul formaţiei este informat că şi patrula următoare a spart plafonul, numai că avioanele s'au cam risipit la trecerea prin nori. Nu este nimic, deocamdată e chiar bine, în iadul pe care l-au stârnit ruşii pe itinerariul de bombardament.

Balonaşe negre şi albe de toate calibrele păreau o năvală de fulgi de păpădie... S'a întâmplat ceva! o pocnitură în faţă, de geam spart. Norocul echipagiului a fost uriaş. La bordul avionului comandant, o schijă mare şi cutezătoare de proiectil a lovit plexiglasul din botul maşinii, deasupra observatorului care vizà, în faţa pilotului şi a Comandantului formaţiei; pocnitura a fost cumplită, plexiglasul spart cât ai băga pumnul, cabina s'a umplut de fum. Căpitanul Dumitru Mihalache era însă cu mâna pe obiectiv şi nu-l putea pierde! Desi avionul s'a cutremurat din toate încheieturile lui. Infundat, cum era, în manşonul vizorului, observatorul a întrebat, cu

ochii spre satul cu trupele inamice care începuseră a forfoti:

— S'a întâmplat ceva?

— Nu mare lucru, o explozie de obuz deasupra capului dumneavoastră și care s'a blocat în cutia port-cartușe, — răspunse larg de tot pilotul.

Castanele antiaeriene făceau un alai impresionant avioanelor care nu-și lăsaseră bombele. Dar la bord nu se cunoaște teamă. Dispoziția se păstrează în echipagiu, mai ales aici unde s'a întâlnit humorul ascuțit al comandantului formației cu veselia ghidușă a locotenentului Ion Gheorghe și calmul de bronz al căpitanului Dumitru Mihalache. La o jumătate de metru deasupra și în fața lor, o explozie putea să-i proecteze în norii cari îi acoperiau din toate părțile. In timp ce în prelungul avioanelor 21 și 14 filau trasoarele dela mitralierele vânătoarei dușmane, răsărite pe neașteptate din infernul Odessei. Abia acum încep să curgă bombele, incendiarele risipindu-se printre ele ca o invazie de licurici. Comandantul formației privește liniștit adâncul de sub avion și observă efectul, care este total.

— Bine. Poți degaja acum.

Formația, ocupată cu bombardarea obiectivului, este surprinsă și atacată de vânătoarea inamică. Situația este extrem de critică, pentrucă vânătoarea noastră se afla chiar în carusel cu alte avioane dușmane, iar bombardierele noastre angajează lupta când erau încă neregrupate. Echipagiul adj. Pârvan-

slt. Mărgineanu I. înțelegând la timp situația, manevrează scurt și se adăpostește cuminte sub planul avionului cap; din acest moment nu mai puteau fi atacați fără risc pentru agresor. Insă echipagiul din dreapta nu mai are timp să strângă formația și un vânător inamic, îndrăsneț, s'a înfipt în coada avionului pilotat de adj. Anghelescu Eupsichie. Sublocotenentul Rădulescu Jan, care se afla la postul mitralierelor dinapoi, ocupat cu fotografierea propriului său bombardament, aude alarma postului de supraveghere:

— Avion inamic în coadă!

Ofițerul observator puse repede aparatul foto alături și trecu la mitraliera inferioară. Avionul inamic nu-i intra în linia sa de tragere, în schimb mitralierele rusului împroșcau foc intens. Pilotul vedea încendiarele cum se scurg în lungul fuselajului, auzia mitraliera sergentului Checetă Ignat țăcănind furios. Și totuș rusul se ținea scai în coada avionului său trăgând cu nemiluita. O rafală de gloanțe și un proectil de tun au și însângerat planul drept al aparatului român. Acum nu mai este de glumă, echipagiul nostru poate fi, din moment în moment, pierdut.

— Pică, Eupsichie, să pot trage în el!

Pilotul a înțeles, cabrează puțin și pică brusc. Manevra l-a descoperit pe vânătorul rus și ofițerul observator bagă un încărcător complet într'însul, tocmai când rusul intenționa să degajeze.

— L-am dărâmat, Eupsichie, mi l-ai pus în palmă!

Intre timp, o dramă grea, cumplit de concentrată se petrecea la bordul avionului pilotat de locotenentul Stroici, capul patrulei următoare care, din cauza norilor denşi prin care a spart ca să evite o ciocnire, a intrat prea mult în spaţiul Odessei. Avionul îşi deschisese trapele şi sublocotenentul Roventa Octavian da drumul — tocmai — la bombe, când pilotul îşi simţi, deodată, mâna însângerată. Privi manşa şi o văzu sfârtecată de o schijă. Vocea radiotelegrafistului anunţă că cercul de gonio e rupt şi aparatul de radio este lovit de o rafală de mitralieră, aceiaş care rănise şi pe pilot. Atacul celor doi vânători ruşi, cari veniau în spirală, a fost neaşteptat. Dar dacă din prima rafală n'au izbutit să distrugă avionul de bombardament, de acum vânătorii duşmani vor trebui să lupte aprig ca să reuşească. Rafala de mitralieră a trecut ca un trăznet prin trupul puternic al avionului. Frica încearcă să cuprindă sufletul echipagiului. Bătălia este îndârjită. Observatorul, văzându-l pe pilot rănit, cere manşa să piloteze el, dar locotenentul Stroici Gh. şi-a încleştat bine mâinile pe manşe şi nu-i slăbeşte strânsoarea, nici nu-i domoleşte energia cu care luptă să domine situaţia, indiferent de sângele care se prelinge rubiniu pe gaura pe unde glonţul a rupt manşa... In ţăcănitul acela gălăgios al tuturor armelor de bord, în căldura luptei, nu poate şti care este situaţia, nu ştie decât atât că dacă ia observatorul manşa, va rămâne neutilizată o mitralieră; ori, cum toată viaţa echipagiului stă în capacitatea sa de luptă, de apărare şi de foc, el, pi-

lotul, trebuie să reziste la manşă, trebuie să facă şi dânsul ceva, orice s'ar întâmpla. Odată cu el este rănit şi trăgătorul sergent major t. r. Constantin Dumitru. Obrazul drept şi tâmpla îi sângerează abundent. Casca îl supără, îi face rău, ar arunca-o, simte cum i se aprind ochii, dar nu lasă mitraliera din mână, mai ales că a auzit convorbirea ofiţerilor săi: acum ştie că pilotul este rănit, poate că este mai rău ca el, — şi totuş a rămas la post! Nu poate abandona lupta, cu atât mai mult cu cât îi arde pe suflet să-l doboare pe împeliţatul acela de bolşevic care l-a rănit pe locotenentul său scump, vânătorul cela blestemat care, uite-l! — vine iar la atac! Două ţevi de mitralieră îi urmăresc drumul. Seversky-ul se apropie ca un bărzăune apocaliptic, de parcă ar vrea să intre în bombardier, vine ca o spaimă, dar cele două ţevi de mitralieră, care l-au pândit tot timpul, îl primesc cu foc şi plumb: sunt trăgătorii sergenţi Munteanu N. şi Constantin Dumitru căruia, însângerat cum era, dacă i-ar vedea rusul clocotindu-i privirea în grilă, ar rupe-o la fugă... Să fi văzut, într'adevăr, acesta, ochiul crâncen al lui Constantin? Sau l-au intimidat trăznetele din armamentul Heinkel-ului, de l-a îndemnat să degajeze atât de stângaci, încât plumbii morţii se împlântară definitiv în plămânii avionului bolşevic care cade, pilotul îl mai trage odată, încă odată, „cum fac căluşeii la moşi" după chiar spusele pitoreşti ale sergentului major t. r. Constantin D., — şi avionul inamic s'a prăbuşit în flăcări.

Spre casă, locotenentul Stroici Gh. zâmbia cu satisfacţie sărbătorească. Bujorii bucuriei încep să-i sărute obrajii traşi. A isbutit să susţină avionul cu rezervorul drept spart şi radiatorul aşişderea, cu motorul gata să ia foc, — pentru a treia oară: prima oară la Bulgărica-Bolgrad, a doua oară la Duboşari-Cıâuleni, atunci când căpitanul Nanu Nicolae a scris cea mai glorioasă pagină din eroica flotilei, cu avionul incendiat, cu un motor, cu vânătoarea după el şi totuşi isbutind să ajungă la teren... Calmul căpitanului Nanu a rămas proverbial pe flotilă; de când îl cunosc, îl ştiu cu ţigara vecinic aninată în colţul gurii, bun şi măreţ la fapte, minunat exemplu pentru ceilalţi camarazi. Aşa este şi locotenentul Stroici Gh., blând, modest şi brav.

S'a dat jos din carlingă tot atât de nesgomotos ca şi când plecase în misiune; avea privirile însă mai înaripate, era mai transfigurat... Numai sergentul major t. r. Constantin D. a coborît din avion trist şi neliniştit, oarecum.

— Dece eşti mâhnit, ţi-e rău?

— Nu, domnule sublocotenent, mă gândesc ce-mi va zice Domnul Comandor...

Constatin era cel mai priceput furier dela Grup.

O mână afectuoasă i-a cuprins umărul. Era însuş comandantul grupului, care l-a felicitat, dându-l personal în grija doctorului:

— Să mi-l faci iar frumos, doctore, ca să-l propun la decoraţie!

101 zile de război

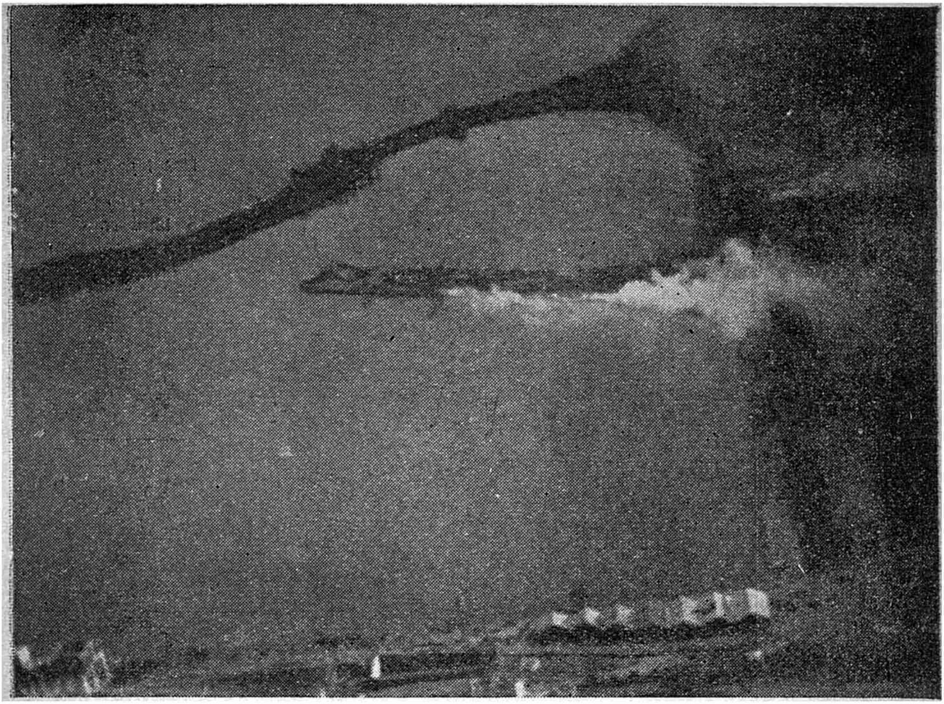
Se poate spune că în războiul acesta a fost pentru prima oară utilizată, la noi, aviaţia de bombardament; într'adevăr, în trecutul război, lucrul aviaţiei române, dealtfel în muguri, a fost informativ sau vânătoresc, căci dela aruncarea proectilului de artilerie peste bordul Newport-ului sau Bréguet-ului — şi până la lansarea bombelor după cele mai moderne principii de bombardament de azi, a trebuit să treacă un pătrar de veac. Dacă aviaţia de informaţie sau de vânătoare se află în evoluţie, bombardamentul aerian este pentru istoria noastră militară abia la început; iar dacă acest început a fost extraordinar încât am putut cuceri dominarea ofensivă a spaţiului aerian inamic, faptul acesta se datoreşte caracterului exclusiv al bombardamentului de a fi — el — temeiul victoriei finale.

Intre vânătoare şi bombardament se înclină mai mult spre muşchetarismul primei, decât spre tragismul celuilalt. Este firesc, vânătoarea înseamnă atac, iniţiativă, viteză uluitoare, gloria imediată. Cerul vânătoresc este degajat, larg, fără îngrădirile acelea ordonate până la sacrificiu, ale bombardamentului. Vânătorul îşi domină materialul şi are mai multă personalitate. Echipagiul de bombardament presu-

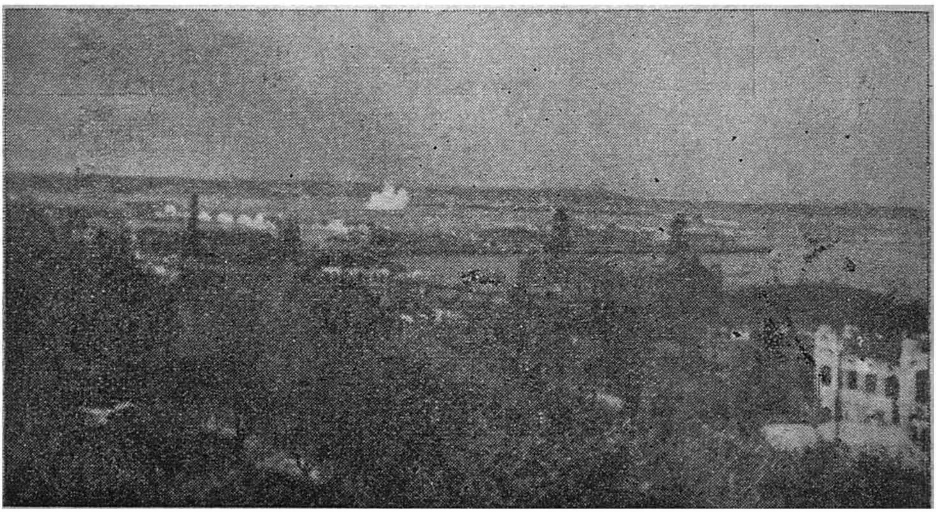
pune un examen al desegoismului, — şi o sincronizare perfectă a psihologiilor diferite care-l constituesc. Nimic nu poate fi mai măreţ, ca act de trăire, decât încordarea, paradoxal senină, pe timpul de bombardament; când altitudinea ţi-este ordonată şi nu te poţi ridica mai sus, atunci când în jurul tău antiaeriana inamică trage ca la porumbei; când drumul şi intrarea în zonă îţi sunt determinate, indiferent dacă pe acolo patrulează vânătoarea inamică, sau când, ridicându-se la obiectiv niagara aceia răsturnată a barajului antiaerian, bombardierele, grele de tonele de bombe dintr'însele, nu pot face calea întoarsă, — dimpotrivă, iau haiduceşte pânza morţii în piept şi trec prin baraj, oricare ar fi densitatea lui.

Intr'acest moment se conjugă, la bord, sufletul unic al echipagiului, contractul lui cu vecinicia. Este cel puţin un moment unde, sufleteşte, echipagiul a pipăit dumnezeirea. Aceasta este marea taină a sacrificiului. Aş vrea să pot bine desluşi uriaşa ipoteză a morţii care grevează, mai mult ca oriunde, misiunea de bombardament. Aceste misiuni de bombardament care au fost declanşate într'un sfânt miez de noapte de Iulie... Când Comandantul Flotilei şi-a convocat pe comandanţii săi de Grupuri de Bombardament şi Vânătoare, — pentru a stabili un plan de acţiune masivă, ca să isbiască în inima armatei duşmane cu fulgerele „ciocanului nostru aerian", cum îi plăcea însuş Comandantului Flotilei să se exprime. Peste echipagiile de război, în aşteptare, se lă-

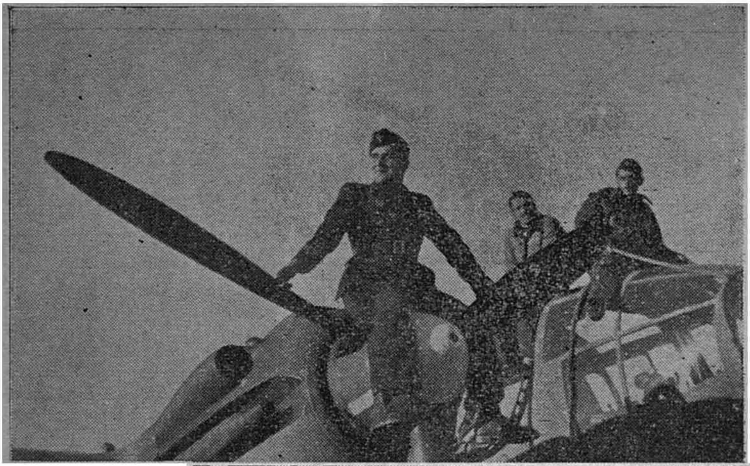
O D E S S A!

Sub noi, portul arde. Vehicule, tunuri, armament, totul zace distrus sau părăsit pe cheiul din potcoava portului.

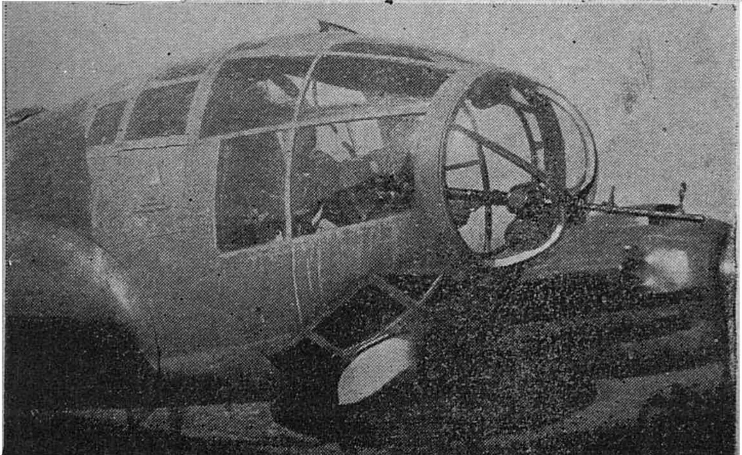
A explodat o mină marină şi s'a ridicat o trombă de apă în ochii nelămuriţi şi înminunaţi ai rusoaicelor de pe terasa lui Puşkin

Iată-l pe lt. av. Ion Gheorghe, vesel ca o bărdacă de vin negru, călare între urechile motorului.

Sau echipagiul brav al Slt.-ului av. Rădulescu Jan şi Adj. av. Anghelescu Eupsichie, cari au înscris, senini şi dârji, pagini frumoase în istoria grupului lor de Heinkele.

Puternicele noastre Heinkele, puternice şi dragi! Cu ele am executat misiuni pe care anii bătrâneţii le vor scormoni cu bucurie şi mândrie.

sase seninătatea aceia mioritică a sacrificiului acceptat dinainte.

Deatunci au trecut 101 zile...

Zile de înălţătoare acţiuni şi de îmbălsămate jertfe. Sunt jertfele celor mai buni, ale celor mai împăcaţi cu vecinicia.

Drama locotenentului Monciu Petre este sguduitoare în omenescul ei, căci nu i-a fost dat să treacă în vecinicie fără să nu calce şi pe punţile chinurilor, n'a murit în răbufnitura de obuz, odată cu aparatul, ca ceilalţi din echipagiul său. Figura de maur frumos s'a luminat desigur, purtat pe umerii paraşutei, la gândul că nu-i aceasta ultima lui misiune. Sub el pământul basarabean îşi legăna holdele să-l primiască. Nu erau însă numai bobii de grâu nesecerat şi ochii nelămuriţi ai ţăranilor din kolhoz cari îi priviau scoborîrea... l-au mai văzut şi ochii haini ai duşmanilor; o poteră călare şi tancuri speciale, mici şi perfide dela Comrat, au pornit să-l găsiască. Un copil ne spune că a auzit două împuşcături. Ţăranilor li s'a interzis să se apropie de locul de sacrificiu. Intr'un târziu, tot copilul acelą s'a strecurat şi l-a găsit pe Monciu, gol, ucis şi prădat, cu un singur ciorap (ce scânteie de omenie se va fi stârnit în inima aceia de fiară, de i l-a lăsat?). Ceasul şi verigheta — inelul care-i glăsuia de soţia lui dragă — i-au fost smulse cu câinie, i-au torturat piciorul cu lovituri de baionetă, martirizându-l. Asasinul şi-a lăsat cartea de vizită pe ordinul de misiune al lui Monciu

unde a scris în limba lui, în ruseşte: „a murit moarte câinească".

Monciu a murit eroic... moartea lui Fulger.

Să moară Fulger? Poţi sfărma
Şi pe-un voinic ce cuteza
Să înalţe dreapta lui de fier
Să prindă fulgerul din cer?
Cum pier mişeii, dacă pier
Cei buni aşa?

Alte trei echipagii au urmat la rândul sorţii. Războiul acesta începuse să cresteze adânc în inima Flotilei. Sufletul acela colectiv, senin şi gata de jertfă al escadrilelor noastre, nu s'a clătinat, dar parcă i s'au lăsat umerii în jos. Eram oare în pierdere de viteză? Să fi fost înfrânţi sufleteşte? Pierdusem din primele zile pe Tătăraş, cu cele două echipagii ale Loss-ului. Pierdeam acum pe cei trei muşchetari ai celei mai tinere promoţii, pe sublocotenenţii Ciobanu, Vlaicu şi Banu. Era jertfa de onoare a celei mai proaspete promoţii de ofiţeri. La asemenea jertfă, — mai târziu, după 101 zile da război, a venit promovarea promoţiei: „Crucea de aur" cu două barete pentru toţi mezinii Flotilei.

Frăţia noastră de arme se cutremurase într'aceiaş măsură şi când am pierdut echipagiul Colda-lt. Găletuşă Sorin. Primului i-a fost hărăzit să moară luptând până la urmă, ca Monciu, nedându-se prins, desfăcându-se din frânghiile paraşutei şi trăgând cu

pistolul până la ultimul cartuş, pe care-l rezervase pentru el; călăii l-au scutit însă... De atâtea ori s'au clătinat temeliile în noi, tot de atâtea ori am strâns rândurile în jurul Comandantului nostru, care ne-a înseninat frunţile cu fraza lui de bunic înţelept. Durerea de a-i fi pierdut nu ne-a ucis elanurile. Dimpotrivă, acolo, în reuniunile din marea familie a Flotilei, s'au legat tot de atâtea ori jurăminte mute de răzbunare. Şi misiunile executate ulterior au fost mai avântate, mai sălbatice, mai cutezătoare.

După 101 zile de războiu, Flotila mea de Bombardament a încheiat frontul, acolo, sub cerul pe care a luptat pentru desrobirea basarabeană şi pentru împlinirea neamului, — să asculte sfânta liturghie, într'o zi plumburie de toamnă rece. Inimile noastre erau însă calde sub pieptarul decoraţiilor. Fiecare, în faţa drapelului, primind însemnele bravurei sale, îşi retrăia fragmente fugare din misiunile executate.

Intr'adevăr, Flotila noastră binemerita răsplata celor 101 zile de război. Activitatea ei în cifre, pentrucă cifrele sunt scheletul paginilor sale eroice, este concludentă.

Peste 2000 ore de sbor.

Peste 1.300.000 kgr. de bombe, lăsate la inamic.

26 avioane de vânătoare inamică doborîte în lupte aeriene.

82 avioane inamice distruse la sol, acolo unde au fost surprinse.

Au fost distruse: aerodroame (Bolgrad, Bulgărica,

Ismail, Chişinău Sud şi Nord, Ialoveni, Tarutino, Nord Col. Freudenthal, două la Odessa) căi ferate cu noduri importante (Basarabeasca, Jeremievka, Vigoda, gara de mărfuri dela Odessa, etc...) şosele şi coloane inamice, motomecanizate, aglomerări de trupe şi poziţii, poziţii de artilerie (Dalnik, Marienthal, Zastava) şi porturile de îmbarcare (Bugaz, Cetatea Albă, Ovidiopol, Odessa).

Acesta este bilanţul pozitiv al Flotilei noastre, al cărei Comandant, Comandorul Al. Sahini, aşa cum a fost la teren, isvor de îmbărbătare, a fost şi în aer: la Abaclia, unde a condus formaţia prin faimosul sistem de apărare antiaeriană al Basarabeascăi, căzând tocmai în spatele acesteia printr'o manevră bine utilizată, — la Grigoriopol, unde a dispus cele două patrule pe forma obiectivului cu intervalul de bombardament eşalonat de front, fiindcă fusese inamicul surprins în două muşuroaie de trupe, — sau în recunoaşterea dela Libenthal-Ovidiopol, unde, cu barajul antiaerian al Odessei în chip de cunună de palmier din coastă, a distrus coloanele bolşevice în retragere.

Deaceia, când la sfârşit de solemnitate, Comandantul Flotilei a spus că *„bilanţul acestor zile este preavizul nostru pentru* o *nouă fază operativă"*, dânsul mărturisia chiar angajamentul echipagiilor sale.

In acest moment, un freamăt viu animă rigiditatea frontului... Comandantul Grupului..., chemat la telefon, ne-aducea un ordin de misiune!

— Echipagiile de alarmă la avioane! Incălziţi motoarele! Observatorii şi piloţii la sala de informaţii!

Odesa în zale și baricade

De câtă vreme așteptam ziua aceia de apoi a Odessei! Nu fiindcă ne-am fi pierdut răbdarea și moralul nostru scăzut ne-ar fi dat ghies. Dimpotrivă, doriam ziua decisivă pentrucă atunci ne-am fi angajat forțele pe viață și pe moarte cu antiaeriana și vânătoarea inamică. Asteptam deci, cu motoarele inimilor noastre sub presiune, să ridicăm pe cerul inamic sutele noastre de mii de kgr. de moarte, la primul semnal. Intervenția noastră decisivă a fost însă oprită de comunicatul victoriei: Ghildendorful, Dalnicul și Tatarca — aceste cetățui de foc care ne-au ciuruit regulat planurile și ne-au oprit uneori câte un motor din viață, s'au prăbușit...

Eram la popotă, o serie a echipagiilor din alarmă. Este chemat la telefon Comandantul Flotilei. Toți ochii noștri, toate sufletele noastre, s'au înghesuit, pe ușa pe care eșise dânsul într'o învălmășeală nebunatecă, să afle mai devreme ordinul de decolare: *Asdrubal!* Acesta era consemnul marei răfuieli. Comandantul revine. Căutăm să descifrăm ordinul și în cor, cu toții, întrebăm:

— Asdrubal?

— A căzut Ode...

Am plecat cu Foche Wulf-ul la Odessa, cu locotenentul Ion Gheorghe, şi sublocotenentul rez. Boldur Radu, să-i pipăim pe îndelete formele acestei năpraznice şi încăpăţinate cetăţi.

Mergeam la câţiva zeci de metri. Pe un câmp o babă îşi pleacă grijuliu umerii sub uruitul avionului. Vedem Limanul Nistrului. In fund, spre Odessa, se ridică două coloane înalte, uriaşe, de rotogoale de fum gros. Arde oraşul! Alte ori, când mergeam în misiune, Limanul Nistrului era pentru noi limanul siguranţei aeriene; dincolo de el, ceasornicul inimilor începea să bată mai tare şi scormoniam cerul cu priviri vânătoreşti, iar de zăriam vreun bărzăune, îi urmăriam cu muşchii încordaţi pe mitralieră, evoluţiile, drumul, intenţiile, identitatea... De data aceasta nu ne deslipiam ochii depe pământ; psihologia certitudinii... Iată, dincoace de Nistru coloane de artilerie cu drapelul la mijloc. Ce mândru este drapelul ţării! culorile lui tari au prins viaţă, nu se mai întorc triste ca în Iunie al anului trecut. Coborîm iarăşi la înălţimea plopilor şi ne legănăm pe stânga şi pe dreapta şoselei. Instantaneu, se provoacă acea inducţie a bucuriei între avion şi artilerie; tunarii văzându-ne chipurile şi veselia, ne transmit dragostea lor, zvârlind cu braţele spre cer salutul. Erau regimentele care se întorceau depe front. Il aud pe Ion Gheorghe, un suflet mai tânăr decât vârsta lui cu 10 ani, arătându-mi-i cu degetul:

— Cea mai bună dovadă că am luat Odessa.

Gura Limanului, spre Bugaz, se deschide în nemărginitul unde marea se sărută cu cerul. Lunecă luntraşi pe Nistru. Ce sinceră mi se pare apa lui acum! Sub noi, uzina de apă a Odessei, dela Bielajevca, pe care, cu mult în urmă au ocupat-o bravii noştri ostaşi, întreagă, cu toată apărătura ei, lăsând trupelor bolşevice din Odessa, apa salină a mării să le stâmpere pârjolul din piept. Este atât de frumos orânduită pe un estuar al Nistrului cu bazinele ei pătrate şi verdeaţă luxuriantă...

Trecem peste Freudenthal. Retrăesc o mai veche luptă aeriană... o rematerializez. Mi-alunec privirile spre Dobrozani... Sub noi pământul este bătătorit parcă de copitele unei armate de cai guliverici. In fund Odessa arde.

Tatarca.

Instinctiv, vreau să-l fac atent pe pilot că avem înălţimea atât de mică încât suntem victime sigure pentru barajul antiaerian dela Tatarca... Dar e atât de inofensiv, satul acesta cumplit! In dreapta Suhoi Liman. Un avion rus, doborît, putrezeşte de mult ca un fluture trăznit de tăria soarelui. Lunecăm spre Dalnik. Pe acesta trebue să-l vedem mai pe 'ndelete. Să ne căutăm bombele cu care l'am confetat atât de des, cum n'a fost sat şi sector de front în războiul nostru. Era şi cea mai îndărătnică rezistenţă de care s'au izbit trupele noastre în drumul lor victorios şi brăzdător de destin. Sute de mii de kgr. de bombe am lăsat pe sufletul hain al Dalnikului. Aci au înscris pagini de măreţie regimentele noastre de artilerie.

Un ostaş din Reg. 54 mi-a povestit gloriosul lor 2 Octombrie, când tankurile ruseşti au atacat în massă dela Dalnik până în poziţiile noastre de artilerie. Dar tunarii noştri s'au ţinut bine. Două tankuri atinse în şenile au luat foc. Au prins curaj atunci băeţii şi au început vânătoarea de tankuri, întorcând tunul şi 'n stânga şi 'n dreapta, trăgând în ele dela 10 metri. Douăsprezece tankuri şi-au găsit sfârşitul. In timp ce infanteria rusă, care venia înapoia lor, a fost ţinută la pământ de patru vânători români. Ei patru au măturat cu mitralierele valul de ruşi porniţi la baionetă. Iar noi, dela bombardament, veniam să înscriem pe acelaş Dalnik cu poziţii de nestrăpuns, una dintre cele mai frumoase pagini de războiu ale grupului Heinkel. Sub noi găuri mari şi mici, pământul satului este înjunghiat de bombe. Dacă n'ar fi casele resfirate ale Dalnikului ca o salbă lungă de 7 km. şi cu mărgelele rare — aş crede că văd un peisaj telescopic al lunei cu profilul ei buretos.

Un şanţ anticar, o fortificaţie tot atât de lungă, pe profilul Dalnicului pare un tipar uriaş al danturei de fier a Odessei. Şanţ larg şi adânc cu trei trepte înăuntru cu pereţi de culoarea ruginei, barajele de moarte din apărarea imediată a Odessei. Stă, mărturie a marilor noastre jertfe, cimitirul dela Vacarzani cu rânduri dese de cruci albe cu casca de strajă şi, de partea cealaltă a drumului spre Odessa, un monument înalt cât un indicator topografic, este însemnul marei jertfe româneşti pe pământ transnistrian.

Odessa se 'ntinde toată sub noi ca un covor fermecat pe care ochii noştri caută să descifreze surprize. Dela Nistru, de dincolo de el, credeam că arde tot, oraşul acesta îndărătnic care, rezimat pe apele mării, ne-a ţinut piept atâta timp. Deasupra lui, n'am găsit însă decât câteva incendii, unele în curs de a se consuma, cele portuare, altele în plină vâlvătaie. Camaradul Boldur filmează necontenit spectacolul. Iată o clădire mare în care se svârcolesc balauri de flăcări ce într'un vârtej şi scot limbi de jăratec prin geamuri. Geamurile Odessei... sunt sparte. Sclipesc cioburile lor pe trotuare, printre şirurile de pomi orânduite pe un dispozitiv de o geometrie admirabilă. Richelieu, care a conceput oraşul, a fost un estet. Este multă fineţe în culoarea dulce, uşoară, în care se scaldă geometria arhitectonicei sale.

In special unghiurile ondulate ale portului dau orasului un aspect fotogenic. Te îmbie să te 'nvârţi deasupra portului să-l pozezi din faţă şi din profil, — şi să spui ca unei femei că are ochi frumoşi: „oraşule, ai un port minunat!"

Dar pentru cel care coboară treptele faimoasei scări de „marmoră" care duce dela statuia cezarică a lui Richelieu în debarcadere — scară cu nouă etaje, dominând tot portul cu pieptul ei larg, — şi se plimbă prin portul propriu zis, se va întrista, va uita fotogenia lui aeriană. Aci stă scrisă cu vechicule distruse, răsturnate sau proaspete, cu tunuri frânte si maldăre de cartuşe trase sau proectile virgine, cu resturi de îmbrăcăminte şi alimente părăsite în pripă,

întreaga tragedie a retragerei grăbite din Odessa. Peisaj mort, fără personalitate, până şi apa mării toarce, digul antival este inutil, berbecii furtunii dorm pe undeva pe fundul mării. Un lanţ de case şi şalupe închid brâul portului spre vest, toate plecate obosit pe-o rână. Câte un catarg fără viaţă stă în apă înecat. Doar fumul depe unul din pintenii debarcaderului mai mişcă, alb, paşnic. Priveliştea aceasta este atât de senină că 'nfundă parcă şi sgomotul minelor în explozie...

Dacă — terestru — oraşul nu mai este fotogenic, este totuşi de un pitoresc romantic şi neaşteptat pentru noi care-l cunoaştem doar ca obiectiv militar, cu port, cu aerodroame, gări, etc. Trecem printre şiruri de capre de sârmă, pe lângă gara de mărfuri. Aci găsim cartea de vizită a unuia din cele mai dramatice bombardamente ale Heinkel-ului, printre fulgere de antiaeriană, din ziua de 17 Septembrie... Liniile sunt răsucite, gara o cutie de chibrituri. Nu putem svârli însă privirile departe înainte-ne, fiindcă baricadele ne retează orizontul. *Toate încrucişările de drumuri* sunt blocate. Sistemul de baricadă este *celular*. Probabil că se datoreşte unui marinar căci e pe principiul vaselor de războiu, care îşi au fundul compartimentat. Am încercat să trecem spre port pe sub un mare viaduct, cam în felul celui dela Mogoşoaia. Avea zidit însă tot, cu piatră, saci şi trunchiuri de pomi, o singură spărtură făcută, prin care abia ne-am strecurat. Peste tot aceleaşi baricade, largi şi

înalte de 6—8 metri la care, acum lucrează, dar în sens invers, evreii din Odessa. Ei le-au făcut, ei le desfac, după ce ostașii noștri le-au cucerit, baricadă cu baricadă, stradă cu stradă, până i-au alungat definitiv pe bolșevici. Au lăsat în schimb otrava minelor să lupte tâlhărește în locul fugarilor. Un camarad al meu, locotenentul rez. Ghica Matei, însoțind cu avionul un ziarist german, — și care a aterizat cu noroc pe o fâșie neminată, a avut plăcerea să vadă, la decolare cum, la 50 metri de el, a sărit în aer o vacă blândă care păștea cuminte și atotneştiutoare iarba vitregă depe terenul acela.

De după o astfel de baricadă a disperării apare, acolo unde Richelieuwska se ridică în port, — clădirea Operei. De o eleganță exterioară franceză, cu linie simplă și siluetă gravă, Opera din Odessa exprimă, mai mult ca orice, tradiția spirituală a cetății minelor bolșevice: singurul contact cu cultura care se datorează mai mult cunoscutei permanențe sufletești a actorului. Găsesc imagini ale repertorului ei clasic; mă izbește figurația și dispozitivul ei scenic din Faust. Vorbesc cu o femee în vârstă medie, cu silueta stafidită, cea mai veche sufleură a Operei, care îmi dă foarte comod și prietenesc relații, într'o impecabilă franceză, asupra dramei actorului sub regimul roșu. Işi iubește instituția și ca dânsa, toți actorii. Aceștia n'au plecat cu trupele în retragere. Dece să plece? Actorul este, zice dânsa, cel mai impropriu și nesincer element politic. Işi însușește o conduită po-

litică, fie ea spirituală, ca pe un rol şi o păstrează cât ține stagiunea... Sunt oameni care n'au mai mâncat ca lumea dela asediu. Cine le putea aduce apă și pâine, decât învingătorii. Au elemente vocale de primă mărime pe care mi le-a zugrăvit cu competența unui critic, prietena mea dela Operă. Inăuntrul ei, Opera este ca o cutie de pălării, cu o acustică ce-mi amintește Opera din Paris. Mă conduce un portar cu o figură bonomă, cu un felinar mai mare ca el, cu obrajii întinși de un zâmbet dulceag și care vorbește o ruso-română foarte comică. Mă scoate pe terasa țarilor prin singura aripă deteriorată a Operei. De câtă vreme nu s'a mai repetat pe scena acesteia? Este atâta foame tristă în privirile scobite ale sufleurei dela Operă...

Scobor de aci în piața lui Pușkin unde, pe terasa care domină marea și portul s'au strâns buluc bătrâni, fete și copiii din Odessa; vin ca șobolanii, cu aerul inchiet, adulmecă, pășesc cu o siguranță pe care și-o controlează necontenit. Dau impresia oamenilor care-și recapătă încet dar neted o încredere pe care zilele de groază ale asediului le-o măcinase. Dealtfel, însăși piața aceasta are sensurile ei învălmășite: pe de o parte statuia care proectează fruntea lui Pușkin, revoluționarul liric al Rusiei de altădată, spre ceruri, întorcând spatele spre Casa Partidului, acest ateneu al bolșevismului odessan, cu măruntaiele răscolite; de altă parte marea, aceiași ca la Constanța, spre care „tunul" capturat în 1854 de pe

vasul englez „Tigrul” își svârle amenințarea lui decorativă... Este atât de senină fruntea lui Pușkin, pe cât este de căscată țeava tunului, că piața aceasta parcă leagănă mai mult simfonia mării decât să păstreze ecoul ultimilor discursuri comuniste din Casa Partidului...

Femeile — poate au sufletul mai senin — sunt mai curajoase, le văd cum traversează piața spre mare, câte una, câte două. Mă așteptam să le văd cu figuri apocaliptice de ură conservată; dimpotrivă sunt atât de femei... Le-a lipsit pâinea, apa, mai ales apa, dar unde au ținut ascuns rujul de buze? Căci n'am văzut femeie sub 35 ani fără să aibă gura roșie ca o tăietură de lubeniță. Să fie fardul sărbătoresc al lor pentru primirea unor oaspeți de seamă? Sau macul roșu lipit ostentativ pe gură... Imbrăcate simplu dar cochet unele, n'am văzut decât una singură cu pălărie, o pălărie ca un coif cu panglici pe spate.

Intr'adevăr, spectacolul portuar este inedit pentru populație, de a atras-o atât de mult! Lângă mine două fete tinere și drăguțe privesc și nu 'nțeleg cum, când trece avionul acela mare peste apă, printre vapoare și instalațiile portului, sare apa în sus ca o trombă. Dar ce-are a face, pe femei nu le interesează motivele dacă le plac efectele, spectacolul le place pur și simplu, e „harașo” și nu le interesează bunăoară că avionul acela este un trimotor german, care are sub el prins un cerc mare cu diametru cât permite fuselajul, că cercul acela are proprietăți elec-

tro-magnetice, — că el nu lasă bombe în apă cum își închipue spectatorii, ci sboară la rasul apei, pe fâșii, scormonind adâncurile portului să descopere și să curețe minele pe care bolșevicii le-au lăsat amintire.

Spectacolul este uluitor de frumos, avionul s'a strecurat prin pintenul vestic al portului, chiar în dreptul statuii lui Pușkin, aproape de terasa noastră, în prelungul a câtorva șlepuri sovietice. In urma lui, patru coloane albe de mare s'au ridicat peste catarge. Apoi, una-două-trei-patru detunături. Acolo au fost patru mine sovietice. Avionul trecuse la verticala lor provocând, prin magia acelui cerc fermecat, șocul magnetic al minelor. Rusoaicele de lângă mine au făcut ochii mari să prindă toată marea în ei. Erau atât de mulțumite, așa cum sunt femeile când le-a plăcut ceva, indiferent ce... Rujul lor s'a umezit și buzele le tremură, ușor, ca frunza de salcâm.

Și 'n orașul în care, la fântâni, femeile fac coadă lungă, cu găleata căscată de sete, — și 'n orașul unde copiii fac concurență câinilor, svârlindu-se după gologani, — și 'n orașu 'n care simfonia foamei atinsese acordurile walkiriene ale unor turburări geologice în stomacul oamenilor, se găsesc din belșug... ruj de buze și mine marine.

Bătrânul meu „Haiduc Nr. 6"

Terenul nostru de lucru are acum un aspect pensionar. Motoarele stau liniştite. Privim cu regret după nişte Junkers-uri 52 care, trăgând după ele planoare, au luat drumul Crimeii.

Un camarad german, care a sburat deasupra Sevastopolului, ne-a spus că acolo antiaeriana este mai năprasnică decât a fost la Odessa. Ii scotocim cu o curiozitate copilărească, aproape, impresiile sale din Crimeia de parcă nici nu făcusem încă, până acum, vre-o misiune de război... Şi de unde gândurile noastre îşi împachetaseră de zor bagajele pentru concediu, — au despachetat urgent şi au luat drumul Crimeii... Abia începusem războiul, abia îi simţisem teroarea lui dulce; ne-am întors de pe front cu convingerea că în curând ne vom regăsi iarăş lângă aparatele de sbor „undeva pe front"; *acolo unde vom continua a scrie istoria neamului cu sângele nostru. Acolo unde vom muri de va fi nevoie, să învingem, căci până la victoria finală aparţinem exclusiv neamului, cu sufletul, cu braţul şi cu viaţa.*

Cu atât mai mult cu cât noi, sburătorii, cei cari umblăm pe umerii văzduhului, suntem uniţi într'acelaş legământ al furtunilor şi al sorţii. Nimic din fericirea bulevardieră a zilelor civile nu ne-ar mai

putea da acum, după experienţa războiului, satisfacţia emoţiilor trăite în misiunile noastre aeriene. Ce loz ar putea oare echivala loteria vieţii de toate zilele cu suprema clipă de încordare a echipagiilor de pe cerul dela Dobrozani, atacate de gurile de foc ale vânătorilor inamici? Când firul vieţii nu avea decât un milimetru de şansă în stânga şi în dreapta lui...

Sunt poate singurele clipe valabile din viaţa mea, cele trăite în lunile mele de front. Acolo unde memoria m'a slujit mai fidel ca oricând... La Dalnik, am aruncat cu căpitanul Ştefănescu Dumitru, admirabilul meu comandant şi camarad, bombe din cele mai grele. Iţi aminteşti, scumpe prieten, cum râdeam unul de celălalt, fiindcă ne încadrase antiaeriana duşmană în cununi de explozii? Până au început să cadă bombele acelea înalte cât omul. Când s'au desprins, mi s'a sguduit avionul, — bătrânul meu „Haiduc nr. 6" — de parcă s'a rupt ceva din el. M'am repezit cu ochii după ele. Nu mă mai interesau proectilele de a. c. a. Le auziam aşa cum auzi din pălimar ploaia cu pietre isbind caldarâmul. Auzul meu ciulise tot şi scobora vertiginos, cu iuţiala luminei, să înregistreze contactul bombelor cu Dalnikul.

De atunci port, în auz, răbufnitura bombelor grele dela Dalnik. Deşi aveam 3000 m. înălţime... Dar am impresia că le-am auzit explozia. Dacă nu cu urechia, atunci cu ochii, cu sufletul...

Cu sufletul acesta, cu care aştept un nou ordin de misiune...

1 Decembrie 1941

EDITURA GORJAN BUCUREŞTI

AU APĂRUT:

K. A. Schenzinger: ANILINĂ — roman (ed. II sub tipar)
A. Zischka: ŞTIINŢA DISTRUGE MONOPOLURILE (ed. II sub tip.)
R. Brunngraber: RĂZBOIUL OPIULUI — roman, traducere de *Mircea Streinul*
Sigrid Undset: PRIMĂVARĂ — roman (Ed. III)
Mircea Streinul: TREI POVEŞTI (ilustraţii de **F. Micoş**)
V. Beneş: INGERUL ALB (ilustraţii de **F. Micoş**) (epuizat)
Dr. V. Tempeanu: LIMBA GERMANĂ pentru lucrători (ed. III sub tipar)
Alain Fournier: CĂRAREA PIERDUTĂ — roman
J. Öhquist: GERMANIA LUI HITLER — fapte şi doctrină (epuizat)
Pinocchio — (Ed. III sub tipar)
Sigrid Undset: JENNY — roman
De ce luptăm împotriva bolşevismului?
Kalevala, trad. de Barbu Brezianu (epuizat)
J. S. Schall: SUEZ, POARTA POPOARELOR — povestire romanţată
Vintilă Horia: ACOLO ŞI STELELE ARD... — roman
Anişoara Odeanu: CIUDATA VIAŢĂ A POETULUI
Paul Constant: RÂIA — roman
I. Băleanu: ORDIN DE MISIUNE — reportaj de război

SUB TIPAR:

H. Dominik: FORŢA CERULUI — roman fantastic
Mayne Reid: CUARTERONA — roman (col. „Muncă şi Lumină")

IN PREGĂTIRE:

Pearl Buck: Exilata — roman ; trad. de Jul. Giurgea
Henry de Man: MĂRTURISIRI (Après coup)
K. A. Schenzinger: AUR ŞI ARGINT — roman, traducere de *Mircea Streinul*
V. Beneş: SEMN RĂU — nuvele fantastice
T. Muşatescu: TEATRU LA DOMICILIU — schiţe vesele
T. Muşatescu: SUFERINŢELE BĂTRÂNULUI WERTHER – roman
K. A. Beneş: O VIAŢĂ FURATĂ — roman (premiat de Academia din Praga)
F. Sillanpää: SFÂNTĂ SĂRĂCIE — roman, trad. de I. Băleanu
G. de Pourtalès: PESCUITUL MIRACULOS – roman

COLECŢIA DE ARTA:

N. BRANA — Chipuri din Sat (12 gravuri) cu un studiu critic de *V. Beneş*.
V. DOBRIAN — Ciclul morţii (10 gravuri) cu un studiu critic de *I. Vlasiu*.
F. MICOŞ — Creaţiune (10 gravuri) cu un studiu critic de *V. Beneş*
D. HORNUNG: Patimile Mântuitorului (7 gravuri în culori) cu o prezentare de *St. Gorjan*

PREŢUL LEI 120